

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Фінансовий факультет
Кафедра обліку, аудиту, аналізу і оподаткування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему:

Організація обліку, аналіз та контроль розрахунків за податками підприємства
(за матеріалами Товариства з обмеженою відповідальністю «АКТІС ГРУП» м.
Дніпро).

Виконав: студент групи ЕО23-1зм
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Авраменко Т.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту,
аналізу і оподаткування Бабенко Л.В.

Рецензент _____

(місце роботи)

–

(посада)

(наук. ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Авраменко Т.О. Організація обліку, аналіз та контроль розрахунків за податками підприємства (за матеріалами Товариства з обмеженою відповідальністю «АКТИС ГРУП» м. Дніпро). Кваліфікаційна робота магістра. Спеціальність «Облік і оподаткування». Університет митної справи та фінансів. Дніпро, 2025.

Ключові слова: податок, контроль, облік, розрахунки за податками і платежами, податок на прибуток, податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб, військовий збір, єдиний соціальний внесок, розрахунки з бюджетом.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації обліку, аналізу та контролю розрахунків за податками на підприємстві, а також розробка рекомендацій для вдосконалення даних процесів для забезпечення ефективності управління податковими зобов'язаннями з дотриманням їхньої відповідності сучасним вимогам податкового законодавства України.

Завданням роботи є узагальнити теоретичні аспекти податкового обліку, його сутності, значення та ролі у діяльності підприємств; проаналізувати практичні аспекти організації обліку та контролю за сплатами податків на прикладі ТОВ «Актіс Груп».

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процеси формування податково-облікової інформації та їх зв'язок з фінансово-господарською діяльністю підприємства, порядок організації обліку, аналіз та контроль розрахунків за податками.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних, методологічних та практичних засад обліку, аналізу та контролю розрахунків з бюджетом за податками.

Кваліфікаційна робота магістра містить 78 сторінки друкованого тексту, 18 таблиць, 14 рисунків, список використаних джерел складається з 83 найменувань та 5 додатків.

ANNOTATION

Avramenko T.O. Organization of accounting, analysis and control of tax payments of the enterprise (based on materials of the Limited Liability Company «Actis Group» Dnipro city). Master's qualification work «Accounting and taxation». University of Customs and Finance. Dnipro, 2025.

Key words: tax, control, accounting, calculations for taxes and payments, profit tax, value added tax, personal income tax, military duty, single social contribution, calculations with the budget.

The purpose of the master's thesis is research into theoretical and practical aspects of organizing accounting, analysis and control of tax payments at the enterprise, as well as develop recommendations for improving these processes to ensure the efficiency of tax liability management while ensuring their compliance with modern requirements of Ukrainian tax legislation.

The purpose of the thesis is summarize the theoretical aspects of tax accounting, its essence, significance and role in the activities of enterprises; analyze the practical aspects of organizing accounting and control over tax payments using the example of Actis Group LLC.

The object of the research of the qualification work is processes of forming tax and accounting information and their connection with the financial and economic activities of the enterprise, the procedure for organizing accounting, analysis and control of tax payments.

The subject of the qualification work research is a set of theoretical, methodological and practical principles of accounting, analysis and control of tax payments to the budget.

The masters qualification work contains 78 pages of printed text, 18 tables, 14 figures, the list of used sources consists of 83 titles and 5 appendices.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Податкові платежі як інструмент регулювання економічних процесів, їх сутність та класифікація.....	8
1.2 Організаційно-правові аспекти обліку розрахунків по податкам.....	16
1.3 Теоретичні основи аналізу та контролю податкових розрахунків.....	22
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ТОВ «АКТІС ГРУП».....	28
2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Актіс Груп».....	28
2.2 Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з бюджетом за податками..	35
2.3 Аналіз розрахунків за податками на підприємстві.....	46
2.4 Контроль правильності нарахування та повноти сплати податків до бюджету.....	49
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ.....	58
3.1 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	58
3.2 НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗА ПОДАТКОВИМИ РОЗРАХУНКАМИ.....	68
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

Ще з давніх часів податки були основним джерелом фінансування державного бюджету що забезпечували функціонування соціальної, економічної та оборонної систем країни. Саме завдяки податковим надходженням держава має змогу підтримувати стабільність економіки, реалізовувати важливі суспільні програми та працювати над розвитком інфраструктури. Тому правильна організація податкових розрахунків на рівні підприємств має важливе значення як для виконання його податкових зобов'язань, так і для забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання.

Ефективна й прозора система обліку податкових зобов'язань дозволяє підприємствам мінімізувати ризики, пов'язані з порушенням законодавства, уникнути штрафних санкцій, оптимізувати податкові нарахування в межах чинних норм і забезпечити вчасність сплати податків. Крім того, позитивна податкова історія є важливою для формування іміджу підприємства перед партнерами, інвесторами та контролюючими органами.

Разом з реформуванням податкового законодавства в Україні, військовими діями та пов'язаних з ними економічних викликів, особливого значення набуває підвищення ефективності податкової системи, її адаптація до європейських стандартів і вимогам прозорості. Підвищення окремих податків, які були проведенні восени 2024 року призвело до неоднозначної реакції серед підприємців та експертів. З одного боку, таке збільшення податкових ставок дозволить державі отримати додаткові ресурси для фінансування критично важливих потреб, таких як оборона, відновлення інфраструктури та соціальний захист населення. А з іншого боку, посилене податкове навантаження може стати бар'єром для розвитку бізнесу, зменшуючи його інвестиційну активність і конкурентоспроможність.

Чітке та зрозуміле податкове законодавство здатне зменшити витрати часу та ресурсів підприємств на підготовку звітності, а також мінімізувати ризики помилок і конфліктів з податковими органами. У цьому контексті важливу роль відіграють інноваційні підходи до автоматизації податкового обліку. Впровадження програмного електронного документообігу, інтеграція сучасних цифрових процесів контролю є необхідними умовами для забезпечення ефективного функціонування податкової системи в умовах реформування.

Організація обліку, аналізу та контролю розрахунків за податками є однією з найважливіших в економічному науковому середовищі та досі залишається предметом активних наукових досліджень. З плином часу вона не втрачає своєї актуальності через зростання вимог щодо прозорості у фінансових операціях компаній та необхідність відповідності податкового обліку сучасним вимогам цифровізації.

Важливими теоретичними й практичними дослідженнями цієї теми є праці професора В.М. Федосова, який вивчав особливості податкової політики України, її вплив на діяльність підприємств та економічний розвиток, професора А.М. Поддєрьогіна, який розглядає податковий облік як інструмент фінансового менеджменту, приділяючи увагу його аналітичним і контрольним аспектам. Також питання організації обліку та аналізу розрахунків за податками, а також проблематика податкового обліку підіймаються у працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених як: М.Т. Білуха, Н.М. Ткаченко, Л.М. Крамаровський, О.В. Демешева, Дж. Фостер, Ф.Ф. Бутинець, І.К. Дрозд, Ю.А. Кузьмінського, С.Ф. Голова, Г.Г. Кірейцев, О.С. Білоусова, В.К. Савчук, Т. Ф. Плахтій, М. М. Коцупатрий, Т. Г. Камінська, та багато інших.

Мета дослідження - дослідити теоретичні та практичні аспекти організації обліку, аналізу та контролю розрахунків за податками на підприємстві, а також розробити рекомендації для вдосконалення даних процесів для забезпечення

ефективності управління податковими зобов'язаннями з дотриманням їхньої відповідності сучасним вимогам податкового законодавства України.

Для досягнення поставленої мети під час дослідження потрібно вирішити наступні завдання:

- узагальнити теоретичні аспекти податкового обліку, його сутності, значення та ролі у діяльності підприємств;
- дати характеристику основним принципам, нормам та вимогам податкового законодавства, що регулюють облік і розрахунки за податками;
- провести дослідження основних методів аналізу та контролю податкових зобов'язань;
- проаналізувати практичні аспекти організації обліку та контролю за сплатами податків на прикладі ТОВ «Актіс Груп»;
- дослідити синтетичний та аналітичний облік розрахунків з бюджетом за податками;
- проаналізувати актуальні проблеми та напрями удосконалення бухгалтерського обліку податкових зобов'язань;
- розробити рекомендації для покращення системи внутрішнього контролю за податковими розрахунками враховуючи сучасні виклики та зміни у законодавстві.

Об'єктом дослідження є процеси формування податково-облікової інформації та їх зв'язок з фінансово-господарською діяльністю підприємства, порядок організації обліку, аналіз та контроль розрахунків за податками.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних та практичних засад обліку, аналізу та контролю розрахунків з бюджетом за податками.

Основою дослідження стали діалектичний метод пізнання, який дозволяє розглядати податковий облік як динамічну систему з урахуванням змін в законодавстві і системний підхід, що забезпечив комплексне вивчення процесів

обліку, аналізу та контролю як єдиної системи, що функціонує в рамках фінансово-господарської діяльності підприємства. Також були використанні й інші загальнонаукові методи пізнання, такі як: теоретичного узагальнення, індуктивний та дедуктивний методи, узагальнення, порівняння, статистичний метод обробки та пошуку інформації, методи фінансово-економічного аналізу.

Результати дипломного дослідження були апробовані на IV Міжнародній науково-практичній конференції «SCIENCE AND TECHNOLOGY: CHALLENGES, PROSPECTS AND INNOVATIONS», яка проходила 28-30.11.2024 року в м. Осака, Японія (Додаток Г)

Інформаційною базою в даному дослідженні стали навчально-методичні посібники, наукові праці вчених, нормативно-правові акти з питань регулювання податкового обліку, а також фінансова та податкова звітність ТОВ «Актіс Груп».

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 83 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінки друкованого тексту, включає 18 таблиць, 14 рисунків та 5 додатків.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Податкові платежі як інструмент регулювання економічних процесів, їх сутність та класифікація

Податки як явище почали зароджуватись ще на ранніх етапах розвитку людського суспільства, трансформуючись від несистематичних натуральних платежів до стабільного джерела державних доходів. Беручи до уваги дослідження багатьох вчених, еволюцію становлення системи оподаткування можна умовно розділити на три етапи, на кожному з яких вони набували нових властивостей, стимулювали виробництво, допомагали у перерозподіленні доходів. На початковому етапі (межі стародавнього світу та середньовіччя) податки носили більше випадковий характер та стягувались як правило у натуральній формі. Другий етап (XVI-XVIII ст.) характеризується умовним розмежуванням фіскальних та регулюючих властивостей податків, а також перетворення податку на стаке джерело поповнення казни, почавши стягувати певну частку з доходів приватних підприємств та домогосподарств. На третьому етапі (XIX-XXI ст.) податки стають постійним джерелом державних доходів та головним інструментом впливу в руках держави.

Основою стародавніх держав були майнові й подушні податки, відомі у Римській імперії під назвою трибутів. Вони мали безсистемний характер і часто були не справедливими. В давніх державах, таких як наприклад Вавилон, Єгипет чи Китай вони збирались у вигляді продуктів харчування, праці чи військових внесків. Наприклад, у середньовічній Німеччині імператор на правах регалій і виключних прав одержував доходи від примусових стягнень з недостойних осіб та їх майна, від тих хто вступили в кровозмішані шлюби, а

також засуджених і оголошених поза законом, рибних ставків і солеварень, монетних дворів і міняльних контор, від справляння грошових штрафів і компенсацій, від безхазяйної власності, трудових повинностей та найдених скарбів [1]. Основними платниками, які сплачували феодальні повинності були селяни. Водночас церква стягувала десятини, що ставали вагомим джерелом доходів у багатьох країнах.

В Україні в епоху Київської Русі, а саме з IX ст., основним джерелом прибутків була данина, одиницею обкладення якої був «дим», що визначався кількістю печей та труб у кожному домогосподарстві, рало або плуг (якщо відома кількість пашні). Данина справлялася двома способами: повозом (данину привозили в Київ) і полюддям (князі чи їх дружинники самі їздили за даниною). Процедура збирання здійснювали зазвичай самі князі або, за їх дорученням, спеціально уповноважені люди – данники. А першим джерелом, який свідчить про збір податків є «Повість временних літ» літописця Нестора, в якій він описує похід князя Ігоря за даниною до древлян у 945 році [62].

На другому етапі розвиток централізованих держав призводить до виникнення потреби у впорядкуванні системи оподаткування. Окрім фіскальної, податки почали виконувати ще й регулюючу функцію, сприяючи розвитку економіки. Додатково промислова революція дала поштовх модернізації податків. Почала застосовуватись більш прогресивна шкала оподаткування й створюватись ефективніші механізми адміністрування податків, що сприяло зменшенню соціальної нерівності і паралельно збільшенню державних доходів.

Третій етап податкового розвитку пов'язаний із глобалізацією, цифровізацією. Тепер податки не тільки фінансують державні витрати, а й стають інструментом стимулювання економічного розвитку та забезпечення соціальної стабільності. Також у цей період почали з'являтися екологічні податки для підтримки стану екології.

Багато міжнародних організацій почали працювати над удосконаленням податкової системи, намагаючись сприяти уникненню від подвійного оподаткування й зменшенню тіньової економіки.

Українська податкова система зазнала значного впливу історичних та економічних змін, переживши численні трансформації від данини часів Київської Русі до радянської планової системи оподаткування. Після здобуття незалежності українська податкова система почала будуватись із Закону України «Про систему оподаткування» від 25 червня 1991 року № 1251 – XII із наступними змінами та доповненнями, який носив фіскальну, регулюючу та інші похідні від них функції оподаткування, а також із прийняття у 1996 році Конституції України, де було зазначено, що усі податки та збори встановлюються лише законами України - Законом України «Про систему оподаткування» було визначено основні принципи побудови системи оподаткування в Україні, податки і збори (обов'язкові платежі) до бюджетів та державних цільових фондів із розподілом їх на загальнодержавні та місцеві, а також права, обов'язки і відповідальність платників [4].

Як бачимо, на кожному етапі історичного розвитку податки були важливою складовою економічних відносин. З плином часу вони зазнавали суттєвих змін не лише у формах і методах стягнення, але й у наукових підходах до визначення їх сутності. Можна виділити 3 основні концепції, які відображають різні аспекти взаємодії держави і її громадян:

1) Податки, як плата за послуги держави. Відповідно до цієї концепції податки розглядають як плату суспільства за надані послуги: охорона здоров'я, освіта, забезпечення інфраструктурою та захистом тощо. Цей підхід несе в собі доволі справедливий характер оподаткування, адже забезпечує спільний доступ до суспільних благ. Також він претендує на звання «класичної» теорії, оскільки формувався основоположниками економічної науки і навіть Адам Сміт

відзначав, що громадянам слід сплачувати податки у пропорційному співвідношенні до своїх доходів, взамін отримуючи рівноцінну користь.

2) Податки як механізм перерозподілу коштів на користь держави. Цей підхід побудований на тому, що багатші верстви населення повинні «ділитися» частиною своїх доходів, а держава в свою чергу буде направляти ці кошти на фінансування соціальних програм, таких як пенсії, допомога малозабезпеченим, охорона здоров'я та освіта для всіх громадян. Дана концепція підкреслює соціальну функцію податків та їх роль у підтримці справедливості та рівності між різними верствами населення. Проте деякі критики зауважують, що надто сильне навантаження на підприємців може негативно вплинути на економічний розвиток, шляхом зниження інвестиційної та підприємницької активності.

3) Податки як примусове стягнення коштів. Згідно до цієї концепції податки трактуються як примусове стягнення коштів державою з усіх фізичних та юридичних осіб за допомогою юридичного примусу, а невиконання податкових зобов'язань тягне за собою штрафи та інші санкції. Тут податки розглядаються, як основне джерело фінансування держави, і не обов'язково мають залежати від прямої вигоди платника [80].

В продовження аналізу наукових підходів до визначення податків, слід розглянути їх сучасну економічну характеристику та функціональне призначення. Адже з плином часу змінювались економічні умови господарювання, а отже й підходи до їх класифікації і сучасний період характеризується доволі широким теоретичним обґрунтуванням системи оподаткування.

Відповідно до статті 6 ПКУ № 2755-VI від 02.12.2010 (зі змінами та доповненнями) податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників податку відповідно до цього Кодексу [43].

Податки мають односторонню спрямованість від платника до держави і щоб вирізнити їх від інших фінансових зобов'язань вони повинні мати відповідні ознаки, перелік яких наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Основні характерні ознаки податку

Ознака	Значення
Законодавче регулювання	Розмір, строки сплати, базу оподаткування, а також порядок адміністрування податків визначає законодавство.
Регулярність	Сплачуються регулярно, у чітко встановленні законодавством строки (щомісячно, щоквартально, щорічно) в залежності від їх виду.
Обов'язковість	Сплата податків є законодавчо закріпленим обов'язком усіх суб'єктів господарювання, на яких поширюється податкове законодавство.
Нецільовий характер	Кошти від сплати податків, надходять до загального бюджету і держава може їх використовувати відповідно до визначених пріоритетів, а платники не можуть контролювати куди саме були спрямовані кошти.
Безповоротність	Кошти, отримані від податків, надходять до загального бюджету і використовуються відповідно до державних пріоритетів. Платник не може контролювати, на які саме потреби витрачаються його податки та вимагати повернення податків
Безеквівалентність	Держава не зобов'язана надавати платнику будь-який еквівалент внесеному платежу.

Джерело: складено за даними [42,6]

Окрім податків існують й інші форми облікових платежів, такі як внески, збори, мита, плати. Кожна з них має свої особливості, які відображають їхнє призначення та механізм сплати. Згідно статті 6 ПКУ № 2755-VI від 02.12.2010

збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій [43].

Не дивлячись на об'єднане поняття, кожен з цих платежів мають свої особливості, які відображають їхнє призначення та механізм сплати. В таблиці 1.2 наведено характеристику кожного з обов'язкових платежів.

Таблиця 1.2

Характеристика обов'язкових платежів

Платіж	Визначення	Приклад
Збір	це обов'язковий платіж, який сплачується за вчинення державними органами певних дій або надання послуг на користь платника	<ul style="list-style-type: none"> - збір за реєстрація транспортного засобу - за скиди стічних вод у водні об'єкти - за дозвіл на будівництво чи реконструкцію об'єктів нерухомості
Відрахування, внесок	обов'язкові платежі з юридичних і фізичних осіб, яким притаманні ознаки цільового призначення та здійснюються на користь спеціальних фондів	<ul style="list-style-type: none"> - внески до Пенсійного фонду - внески до благодійних фондів чи громадських організацій
Мито	особливий вид збору, який застосовується у сфері зовнішньоекономічної діяльності та сплачується за ввезення або вивезення товарів через державний кордон, а також за здійснення інших митних процедур	<ul style="list-style-type: none"> - мито на імпорт автомобілів мито на експорт деревини чи продукції з неї
Плата	форма обов'язкового платежу, що сплачується за користування природними чи іншими державними ресурсами	<ul style="list-style-type: none"> - плата за користування водними ресурсами - плата за споживання електроенергії, газу, води - плата за оренду державного чи комунального майна.

Джерело: складено за даними [41]

Загальні принципи побудови податкових систем визначаються в елементах податку. Відповідно до ПКУ при встановленні податку обов'язково визначаються такі елементи:

- платники податку;
- об'єкт оподаткування;
- база оподаткування;
- ставка податку;
- порядок обчислення податку;
- податковий період;
- строк та порядок сплати податку;
- строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

Податки є головним фінансовим інструментом держави та мають неабияке значення для забезпечення економічної стабільності та розвитку. Виконуючи ряд важливих функцій, вони охоплюють різні аспекти соціально-економічної політики та відіграють ключову роль для забезпечення стабільності та розвитку. Можна виділити 2 основні функції податків: фіскальну та регулюючу.

Фіскальна функція – забезпечує формування джерел доходів державного бюджету та створює умови для існування та нормального функціонування держави.

Регулююча функція – полягає у регулюванні грошових доходів, розподілі податкових платежів між юридичними та фізичними особами, галузями економіки, державою в цілому та її територіальними утвореннями, досягненні рівноваги між попитом і пропозицією, виробництвом і споживанням [42].

А також розглядають підфункції податків, такі як: контрольну, розподільну, соціальну.

Щоб найефективніше реалізовувати усі вищенаведені функції та розуміти механізми формування податкових надходжень, варто класифікувати податки за певними ознаками (рис.1.1).

Рис.1.1. Класифікація податків за основними ознаками

Джерело: складено за даними [41,42]

Кожна з класифікаційних груп має свої особливості і характеризує податки з того чи іншого боку. Аналізуючи класифікаційні ознаки податків, бачимо, що кожен податок може одночасно належати до кількох груп залежно від обраних критеріїв. Це дозволяє не лише зрозуміти природу податку,

комплексно оцінити його значення у системі оподаткування, а також оцінити його вплив на економічні процеси.

1.2. Організаційно-правові аспекти обліку розрахунків по податкам

Велику роль у розвитку економіки держави та рівня ефективності функціонування її податкової системи відіграє правильно сформована нормативно-правова основа податкової системи. Податкове регулювання в Україні охоплює комплекс кодексів, законів, нормативно-правових актів, які побудовані за багаторівневою структурою. Кожен рівень такої ієрархії (рис. 1.2) має свою роль у забезпеченні правильності та ефективності обліку податкових зобов'язань.

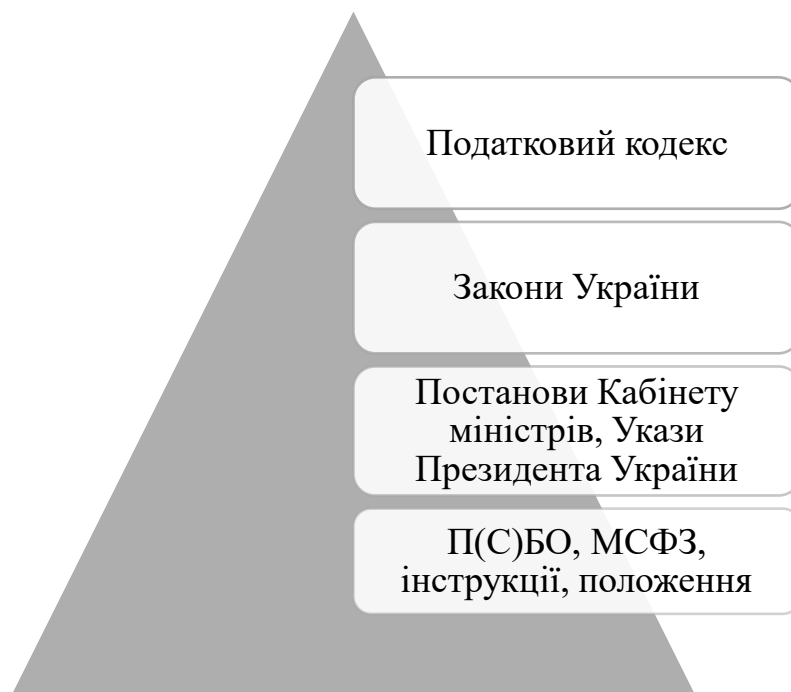

Рис. 1.2. Ієрархія рівнів нормативно-правового регулювання обліку розрахунків за податками

Провідним документом, який визначає правила обліку податкових розрахунків, є Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755. Він

охоплює широкий спектр податкової політики: перелік податків і зборів, які сплачуються в Україні, їх види, механізми контролю та стягнення зобов'язань, права та обов'язки платників податків, відповідальність за порушення податкового законодавства. Сферою регулювання Податкового кодексу України є відносини, що здійснюється між суспільством і державою, які визначають надходження коштів від фізичних та юридичних осіб до бюджету.

У статті 4 пункті 4.1 ПКУ наведено перелік принципів, які відображають зв'язок усіх елементів о податкової системи, а також регулюють відносини, які викають під час оподаткування:

- загальність оподаткування;
- рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;
- невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;
- презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу;
- фіскальна достатність;
- соціальна справедливість;
- економічність оподаткування;
- нейтральність оподаткування;
- стабільність;
- рівномірність та зручність сплат;
- єдиний підхід до встановлення податків та зборів

На наступному рівні ієрархії знаходиться Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами і доповненнями) [45]. Він визначає правові засади регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку господарських операцій на підприємствах, а також операцій з оподаткування їх діяльності та складання фінансової звітності для подання контролюючим органам.

Далі своє місце в структурі регулювання оподаткування та сплати податків займають Укази Президента України та нормативно-правові акти Кабінету міністрів України, накази Міністерства фінансів України, рішення Державної податкової служби України. Вони приймаються на підставі законів України, деталізують та доповнюють правила їх застосування. До таких нормативно-правових актів відносяться наприклад: постанова кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку подання інформації про платників податків, об'єкти оподаткування та об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, для забезпечення ведення їх обліку, а також обчислення та справляння податків і зборів» від 21.12.2011 р. № 1386 [54], Наказ Міністерства фінансів України «Про внесення змін до Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків» від 26.03.2018 №386 [47], Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України»: від 27.06.2013 № 635 [49] та багато інших [26].

Найнижчий рівень регулювання податкової системи займають Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, інструкції та положення що роз'яснюють, як застосовувати кожний стандарт чи закон в тій чи іншій конкретній ситуації. Бухгалтерський облік щодо нарахування та сплати податків до бюджету в Україні ґрунтується на таких положеннях: П(С)БО 11 «Зобов'язання» [50], П(С)БО 17 «Податок на прибуток»

[51], П(С)БО 24 «Прибуток на акцію» [52]. А в 1998 році почалось Наближення української системи обліку до МСФЗ з прийняттям урядом Програми реформування системи бухобліку із застосуванням МСБО (рішення від 29.10.1998 р. № 1706) [55], яка передбачала удосконалення існуючої системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів. Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, що регулюють питання оподаткування є: МСБО 12 «Податки на прибуток» [34], МСБО 33 «Прибуток на акцію» [35]. Обидва стандарти регулюють облік сплати податків підприємством, проте можуть мати різний підхід до формування податкової звітності. Саме тому доречним буде їх порівняти (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Порівняння термів та їх визначень за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку

МСБО 12 «Податки на прибуток»	П(С)БО 17 «Податок на прибуток»
Податкові витрати (податковий дохід) «загальна сума, що включається до визначення прибутку або збитку за період відповідно до поточних та відстрочених податків»	Витрати (дохід) з податку на прибуток «загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням ВПЗ і ВПА»
Відстрочені податкові активи «суми податків на прибуток, що підлягають відшкодуванню в майбутніх періодах відповідно до: - тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню; - перенесення невикористаних податкових збитків на майбутні періоди; - перенесення невикористаних податкових пільг на майбутні періоди»	Відстрочений податковий актив (ВПА) «сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок: - тимчасової податкової різниці, що підлягає вирахуванню; - перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді; - перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо»
Відстрочені податкові зобов'язання «суми податків на прибуток, що підлягають сплаті в майбутніх періодах відповідно до оподатковуваних тимчасових різниць»	Відстрочене податкове зобов'язання (ВПЗ) «сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню»

Продовження табл.1.3

термін відсутній	Відстрочений податок на прибуток «сума податку на прибуток, що визнана ВПЗ і ВПА»
Обліковий прибуток «прибуток або збиток за період до вирахування податкових витрат»	Обліковий прибуток (збиток) «сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у звіті про фінансові результати за звітний період»
Оподаткований прибуток (податковий збиток) «прибуток (збиток) за період, визначений відповідно до правил, установлених податковими органами, згідно з якими податки на прибуток підлягають сплаті (відшкодуванню)»	Податковий прибуток (збиток) сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період»
Податкова база активу або зобов'язання «сума, яка використовується для цілей оподаткування цього активу або зобов'язання»	Податкова база активу і зобов'язання «оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою визначення податку на прибуток»
Поточний податок «сума податків на прибуток, що підлягають сплаті (відшкодуванню) щодо оподаткованого прибутку (податкового збитку) за період»	Поточний податок на прибуток «сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства»
Тимчасові різниці «різниці між балансовою вартістю активу чи зобов'язання в звіті про фінансовий стан та їх податковою базою»	Тимчасова податкова різниця «різниця між оцінкою активу або зобов'язання за даними фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно»
Тимчасові різниці, що підлягають вирахуванню «тимчасові різниці, які при визначенні суми оподаткованого прибутку (податкового збитку) майбутніх періодів спричинять виникнення сум, що підлягають вирахуванню»	Тимчасова податкова різниця, що підлягає зменшенню «тимчасова податкова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах»
Тимчасові різниці, що підлягають оподаткуванню «тимчасові різниці, які при визначенні суми оподаткованого прибутку (податкового збитку) майбутніх періодів спричинять виникнення сум, що підлягають оподаткуванню, коли балансова вартість активу або зобов'язання відшкодовується чи погашається»	Тимчасова податкова різниця, що підлягає збільшенню «тимчасова податкова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах»

Джерело: складено за даними [5]

Так, проаналізувавши основні положення можна сказати, що між ними існує значна подібність. Основні поняття, такі як податковий прибуток, тимчасові різниці, постійні різниці та об'єкти бухгалтерського обліку, мають тотожне трактування в обох стандартах, що забезпечує однакове розуміння ключових категорій для користувачів звітності. Незначною відмінністю є відсутність такого поняття, як «Відстрочений податок на прибуток» у МСБО.

Відсутність значних відмінностей є великою перевагою, адже свідчить про поступове наближення української системи обліку до міжнародних стандартів, а також сприяє забезпеченню прозорості та зрозумілості звітності для широкого кола користувачів, у тому числі іноземних інвесторів.

На рисунку 1.3 представлено віднесення податків, зборів та внесків по кожному з рахунків.

Рис.1.3. Відображення податків та зборів у бухгалтерському обліку

Джерело: складено за даними [53]

Щодо практичних аспектів відображення податків, то відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку на основі Наказу Міністерства фінансів України №291 від 30.11.99 р. (з Інструкцією про застосування плану рахунків)

то для організації обліку розрахунків з бюджетом призначено 64 рахунок «Розрахунки за податками і платежами», із наступними субрахунками: 641 «Розрахунки за податками», 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами», 643 «Податкові зобов'язання», 644 «Податковий кредит». А також рахунок 65 із субрахунками: 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування», 652 «За соціальним страхуванням», 654 «За індивідуальним страхуванням», 655 «За страхуванням майна». Відповідно до податкового законодавства, дані обліку за розрахунками за податками перебувають під постійним контролем, через доволі складну організацію законодавчої системи. Це дозволяє забезпечити прозорість та достовірність фінансових даних, повноту надходжень до бюджету і відповідно забезпечити мінімізацію ризиків порушення податкового законодавства та уникнути накладання штрафних санкцій на платників.

1.3. Теоретичні основи аналізу та контролю податкових розрахунків

У будь-якій сфері державного управління контроль є невід'ємною частиною, адже забезпечує дотримання законів, злагодженість дій суб'єктів господарювання між собою, а також дотримання їхніх обов'язків. Саме податковий контроль є відокремленим та обов'язковим елементом державного фінансового контролю. Він стежить за правильністю податкових розрахунків, які в свою чергу мають прямий вплив на формування бюджету держави, її фінансову стійкість та формування сприятливого економічного середовища. Країна та органи місцевого самоврядування потребують постійного та безперервного надходження коштів, у вигляді податків та зборів і саме контроль може забезпечити прозорість здійснення усіх податкових операцій, допомогти уникнути зловживань та посприяти дотриманню податкової дисципліни.

Податковий кодекс України визначає термін податкового контролю як систему заходів, що вживаються контролюючими органами та координуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [43]. Його можна розглядати у двох аспектах, які дозволяють краще зрозуміти роль податкового контролю як інструменту забезпечення фінансової дисципліни та прозорості податкових взаємовідносин.

У широкому сенсі податковий контроль охоплює усі заходи державного регулювання, спрямовані на забезпечення дотримання податкового законодавства для підтримання економічної безпеки країни. У цьому розумінні податковий контроль є системою превентивних, аналітичних і регулюючих заходів.

У вузькому сенсі він розглядається як процес проведення конкретних перевірок, здійснюванні державою в особі уповноважених органів. Це можуть бути камеральні, виїзні чи документальні перевірки, спрямовані на оцінку достовірності податкової звітності та правильності нарахування податків.

Сутність податкового контролю полягає у систематичному аналізі, перевірці й оцінці правильності обчислення податкових зобов'язань, а також своєчасності їх виконання та відповідності чинному законодавству, на кожному етапі взаємодії підприємства з податковими органами: від складання та подання звітності до проведення податкових платежів.

Податковий контроль визначається чітко окресленими елементами, такими як суб'єкти, які здійснюють контроль, та об'єкти, що підлягають

перевірці. Вивчення цих елементів дозволяє зрозуміти механізм функціонування податкового контролю.

Суб'єктами податкового контролю є всі сторони, що беруть участь у його здійсненні. Це контролюючі органи, які у свою чергу є органами центральної виконавчої влади: податкова служба, митні органи та фінансові інспекції. Вони уповноважені здійснювати перевірки, аналізувати податкову звітність та забезпечувати дотримання податкового законодавства. А також, до суб'єктів податкового контролю можна віднести суб'єктів господарювання, які проводять внутрішній контроль з метою самоперевірки.

Центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику є Державна податкова служба України (ДПС). Її діяльність спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів, який реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Відповідно до статті 61 пункту 61.3 Податкового кодексу України органи Служби безпеки України, Національної поліції України, прокуратури, інші правоохоронні органи та їх службові (посадові) особи не можуть брати безпосередньої участі у перевірках, що проводяться контролюючими органами, та проводити перевірки суб'єктів підприємницької діяльності з питань оподаткування [43].

Об'єктом податкового контролю є діяльність платників податків – юридичних та фізичних осіб, які пройшли реєстрацію у органах Державної податкової служби України, податкові агенти та представники платника податку [69].

Завдання податкового контролю, наведені на рисунку 1.4, спрямовані на регулювання, моніторинг і вдосконалення взаємовідносин між суб'єктами господарювання та державою.

Рис.1.4. Основні завдання податкового контролю

Джерело: складено за даними [69]

Для виконання поставлених завдань податковий контроль використовує різноманітні способи, які забезпечують комплексний підхід до перевірки дотримання податкового законодавства.

На основі статті 3 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» можемо сформулювати таблицю 1.4.

Наведені способи, потребують чіткого дотримання правил проведення контролю, які забезпечать об'єктивність та ефективність даного процесу. Принципи здійснення податкового контролю, регламентують його здійснення та сприяють досягненню поставлених цілей, визначають правила взаємодії між податковими органами та платниками податків, забезпечують прозорість і справедливість контрольних заходів.

Таблиця 1.4

Основні вимоги до проведення державного нагляду (контролю) у сфері
господарської діяльності

Принципи здійснення	Характеристика
Законність	Контрольні заходи здійснюються виключно в межах та у спосіб, передбачений законодавством, що гарантує захист прав платників податків, не створюючи необґрунтованих перешкод для їхньої діяльності.
Прозорість і відкритість	Інформація про порядок здійснення податкового контролю, критерії ризику та результати перевірок має бути доступною для суб'єктів господарювання.
Об'єктивність	Передбачає неупередженість дій податкових інспекторів у процесі здійснення контрольно-перевірочних заходів.
Системність та всебічність	Передбачає охоплення податковим контролем усіх аспектів діяльності об'єкта контролю задля недопущення податкових правопорушень, а при їх виявленні – прийняття законних управлінських рішень.
Недопущення дублювання перевірок	Органи контролю не мають права здійснювати перевірки одного й того самого питання кількома структурами одночасно, якщо це не передбачено законодавством.
Пропорційність втручання	Інтенсивність контрольних заходів має відповідати рівню ризику діяльності суб'єкта господарювання для інтересів держави.
Економічність	Контрольні заходи повинні бути оптимальними за витратами часу, ресурсів та фінансів, як для держави, так і для суб'єктів господарювання.
Відповідальність посадових осіб	Працівники контролюючих органів несуть відповідальність за перевищення своїх повноважень чи нанесення шкоди платникам податків.
Результативність	Аналіз результатів перевірок та оперативне прийняття рішень щодо виявлених недоліків як у роботі суб'єкта господарювання, так і контролюючого органу.

Джерело: складено за даними [57]

Як бачимо, контроль та аналіз податкових розрахунків є вагомими елементами для забезпечення стабільності податкової системи та ефективного управління державними фінансами. Ключова їх мета – це виявлення можливого недотримання податкового законодавства при нарахуванні та сплаті податків.

Порушення пов'язані з проведенням податкових розрахунків несуть за собою багато ризиків, серед яких найбільш значимими є недоотримання надходжень до бюджету та збільшення дефіциту, а також зниження довіри до податкової системи. Для суб'єктів господарювання такі порушення можуть призвести до штрафних санкцій, судових розглядів і репутаційних втрат.

В Україні податковий контроль ґрунтується на системному підході, який включає чітко визначені функції, принципи та способи реалізації. Зокрема, використання камеральних, документальних та фактичних перевірок дозволяє в оперативному режимі виявляти відхилення від законодавчих норм. А існуючі принципи контролю, дозволяють тримати баланс між інтересами держави та платників податків.

Можна зробити висновок, що податковий контроль не лише допомагає забезпечити дотримання податкової дисципліни, а є ще й потужним інструментом для зниження фінансових ризиків. Він сприяє прозорості податкових відносин, зміцнює довіру до державно-контрольних органів і зміцнює фінансову безпеку держави.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ТОВ «АКТІС ГРУП»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Актіс Груп»

ТОВ «Актіс Груп» є підприємством, яке спеціалізується на наданні допоміжних послуг у сфері добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів. ТОВ «Актіс Груп» функціонує у приватній формі, що дозволяє забезпечити гнучкість у прийнятті управлінських рішень, захист інтересів учасників, а також сприяє залученню інвестицій для реалізації масштабних проєктів. Товариство має чітку організаційну структуру, яка включає керівництво, відділи (фінансовий, маркетинговий, юридичний тощо) та операційні підрозділи, що забезпечують виконання основних бізнес-процесів.

Вищим органом ТОВ «Актіс Груп» є загальні збори учасників. Одноосібним виконавчим органом ТОВ «Актіс Груп», що здійснює керівництво поточною діяльністю товариства, а також вирішує всі інші питання, крім тих, які віднесено до компетенції до загальних зборів учасників товариства, є директор. Директор обирається загальними зборами учасників, та підзвітний загальним зборам учасників, та організовує виконання їхніх рішень.

На українському ринку ТОВ «Актіс Груп» зарекомендувало себе як надійний партнер із високим рівнем довіри серед клієнтів і постачальників. Товариство співпрацює з місцевими підприємствами, а також розвиває зовнішньоекономічні зв'язки, що забезпечує їй конкурентоспроможність у галузі.

Головна місія ТОВ «Актіс Груп» – надання якісних послуг та рішень, які відповідають потребам клієнтів, а також забезпечення сталого розвитку товариства через інноваційність, професіоналізм та орієнтованість на результат,

відповідальність, чесність та взаємовигідне партнерство. Офіс розташований в зручному місці, що дозволяє забезпечити ефективну логістику та доступність для клієнтів і партнерів (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Основні відомості про ТОВ «Актіс Груп»

Юридичні відомості	Характеристика суб'єкта
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ	35681608
Повна назва підприємства	Товариство з обмеженою відповідальністю «Актіс Груп»
Назва підприємства англійською мовою	Actis Group
Організаційно-правова форма підприємства	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
Місцезнаходження	Україна, вулиця Ливарна, буд. 4, оф. 502, м. Дніпро, Дніпропетровська обл., 49044
Сайт	https://actis-ua.com/en/
Розмір статутного капіталу	51500 грн.

Джерело: складено за даними [64,82]

За даними з податкових реєстрів України ТОВ «Актіс Груп» перебуває на обліку в податкових органах, має дійсне свідоцтво платника ПДВ в реєстрі платників ПДВ та є платником податку на прибуток.

Проведемо аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Актіс Груп» за 2021-2023 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Актіс Груп»
за 2021-2023 рр.

Показники	Роки			Відхилення (2023 рік до 2021 року)	
	2021	2022	2023	+,-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	48097,5	9329,3	23 825,8	-24271,7	-50,5
Інші операційні доходи	24 118,2	1 413,8	5 961,0	-18 157,20	-75,3
Інші доходи	1 990,6	14,1	8,1	-1 982,50	-99,6

Продовження табл.2.2

Разом доходи	74 206,3	10 757,2	29 794,9	-44411,40	-59,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	43 634,5	5 957,7	19 458,1	-24 176,40	-55,4
інші операційні витрати, тис. грн.	12 091,5	4 475,8	9 301,7	-2 789,80	-23,1
Інші витрати	17 181,2	168,3	182,6	-16 998,60	-98,9
Разом витрати	72 907,2	10 601,8	28 942,4	-43 964,80	-60,3
Фінансовий результат до оподаткування	1 299,1	155,4	852,5	-446,60	-34,4
Податок на прибуток	238,2	54,6	153,5	-84,70	-35,6
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	1060,9	100,8	699,0	-361,9	-34,1
Активи, тис. грн.	37045,1	36458,1	38498,3	1453,2	3,9
Зобов'язання поточні, тис. грн	26 389,9	25695,4	28306,3	1916,4	7,3
Середньооблікова чисельність працівників (штатних), осіб	42	37	36	-6,0	-14,3
Продуктивність праці, тис. грн./ос.	1145,2	252,1	661,8	-483,4	-42,2
Власний капітал, тис. грн.	9 332,9	9433,7	10132,8	799,9	8,6
Основні засоби (первісна вартість), тис. грн.	37 563,3	37492,2	35 904,6	-1658,7	-4,4
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	8 488,6	7452,5	4214,7	-4273,9	-50,3
Нарахований знос основних засобів, тис. грн.	29074,7	30039,7	31689,9	-2 615,2	9,0
Поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги, тис. грн.	5 779,3	7 437,0	8 643,5	2864,2	49,6
Гроші, тис. грн.	54,4	61,2	1 250,6	1196,2	2 198,9
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	1 581,6	2 144,5	7 912,9	6331,3	400,3
Заборгованість за розрахунками з бюджетом	1 112,5	58,1	270,4	-842,1	-75,7
Вартість оборотних активів на кінець року, тис. грн.	12443,1	12893,7	18171,7	5728,6	46,0

Джерело: складено за фінансовою звітністю ТОВ «Актіс Груп»

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів) у 2023 році порівняно з 2021 роком зменшився на 24271,7 тис. грн. (на 50,5%), досягнувши 23 825,8 тис. грн. Це свідчить про суттєве зменшення масштабів діяльності товариства. Графічне зображення динаміки виручки ТОВ «Актіс Груп» за товари (роботи, послуги) за 2021 – 2023 рр., наведене на рис. 2.1.

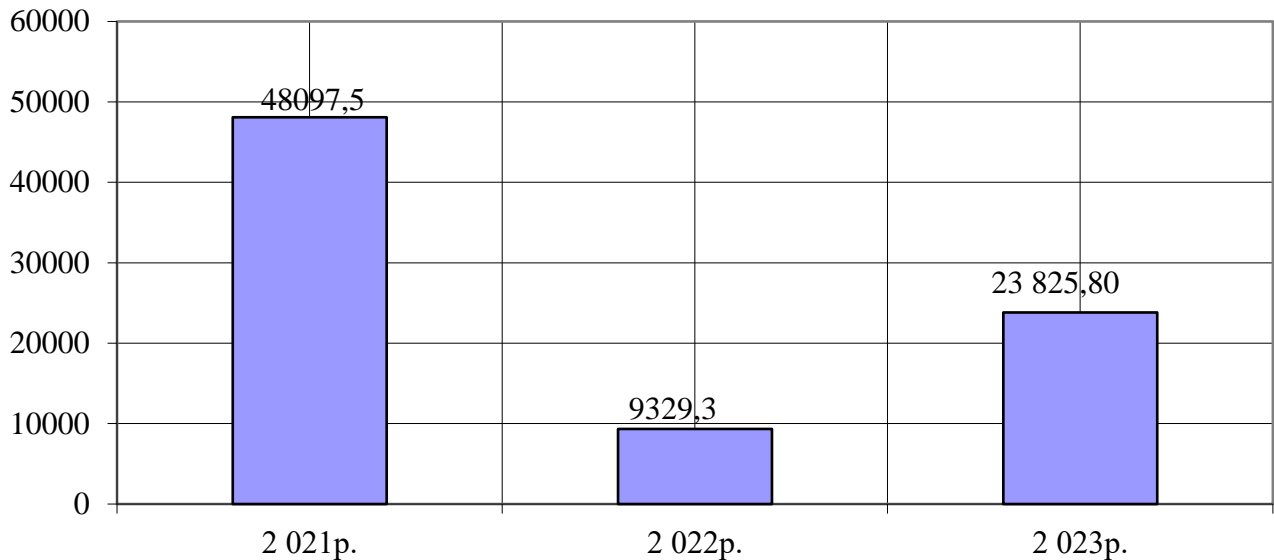

Рис. 2.1. Графічне зображення динаміки виручки ТОВ «Актіс Груп» за товари (роботи, послуги) за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Собівартість реалізації продукції (товарів) у 2023 році порівняно з 2021 роком зменшилася на 24176,4 тис. грн., що становить 55,4% зміни. Це є наслідком зниження обсягів діяльності (виконаних робіт (товарів, послуг)). Темпи приросту виручки перевищують темпи приросту собівартості. Протягом 2021-2023 рр. підприємство отримувало чистий прибуток. У 2023 році порівняно з 2021 роком чистий прибуток зменшився на 361,9 тис. грн., що становить 34,1% зміни (із 1060,9 тис. грн. у 2021 році до 699 тис. грн. у 2023 році). Це свідчить про зниження рентабельності та додаткові витрати, які вплинули на кінцевий результат.

Графічне зображення динаміки чистого прибутку ТОВ «Актіс Груп» за 2021 – 2023 рр., наведене на рис. 2.2.

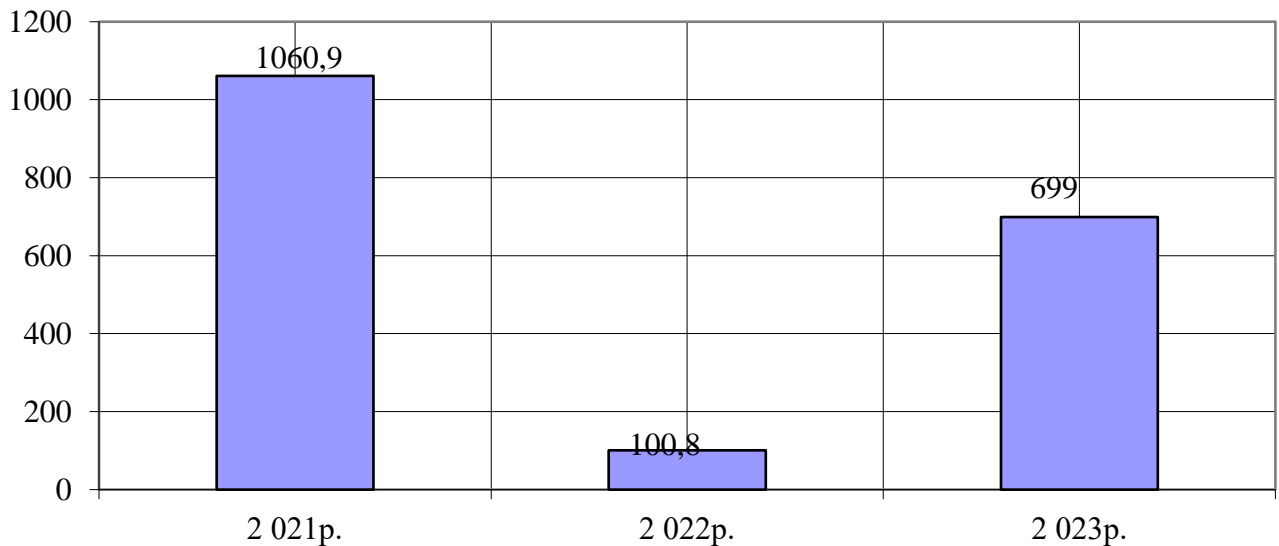

Рис. 2.2. Графічне зображення динаміки чистого прибутку ТОВ «Актіс Груп» за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

У 2023 році порівняно 2021 роком вартість майна збільшилася на 1453,2 тис. грн. або 3,9 %, що говорить про незначне розширення активів товариства. Це позитивно впливає на його фінансову стабільність.

Аналіз пасивів (поточних зобов'язань) засвідчив, що борги ТОВ «Актіс Груп» збільшилися на 7,3%, що свідчить про збільшення боргового навантаження у 2023 році порівняно з 2021 роком.

Середня кількість працівників: 42 особи у 2021 році, 37 осіб у 2022 році, 36 осіб у 2023 році. Аналіз руху працівників в товаристві вказує на зменшення кількості працюючих на 6 осіб, що становить 14,3% зміни. Середньооблікова чисельність працівників знизилася на 14,3%, що свідчить про скорочення команди для забезпечення діяльності та скороченні обсягів діяльності.

Аналіз продуктивності праці працівників ТОВ «Актіс Груп» свідчить про зниження продуктивності праці у 2023 році: середній виробіток одного

працівника зменшився в 2023 році порівняно з 2021 роком на 483,4 тис. грн. відповідно. Найменша продуктивність спостерігається в 2022 році для одного працівником і становить 252,1 тис. грн відповідно. Продуктивність праці знизилася на 42,2%, що є негативним показником ефективності роботи персоналу.

Усього сума власного капіталу збільшилася на 8,6% у 2023 році порівняно з 2021 роком. Таким чином, стає очевидним, що товариство змогла збільшити свої активи та залучити нерозподілений прибуток у ці періоди. Це свідчить про значне зміцнення фінансової незалежності товариства.

Основні засоби (за первісною вартістю) у 2023 році зменшилися порівняно з 2021 роком на 4,4%. Це говорить про незначне перевищення темпів надходження основних засобів над темпами їх вибуття. Аналіз динаміки нарахованого зносу основних засобів говорить про збільшення рівня зношеності основних засобів, а його аналіз у динаміці дає змогу спостерігати зниження ефективність їх відтворення. Нарахований знос основних засобів зменшився на 15,6%, що може свідчити про списання або повне використання частини активів. Тенденція до зменшення рівня зносу свідчить про низький рівень оновлення основних засобів.

Для забезпечення максимального обсягу діяльності ТОВ «Актіс Груп» основний потенціал формують основні засоби. Основні засоби належать товариству на правах власності та обліковуються на балансі ТОВ «Актіс Груп» на кінець 2023 року за первісною вартістю на суму 35904,6 тис. грн. Всі основні засоби утримуються у належному стані. Сума нарахованого зносу на кінець 2023 року – 31689,9 тис. грн. Ступінь їх зносу – 88,3%. Обмежень на використання майна немає. Методи визначення амортизації (зносу), вибрані на підприємстві, протягом року не змінювались.

Залишкова вартість основних засобів зменшилася на 50,4% через знос, що потребує уваги для відновлення основних засобів.

Дебіторська заборгованість за 2021-2023 рр. збільшилася на 2864,2 тис. грн. (49,6%), що може свідчити про відсутність механізму повернення боргів дебіторами, або може свідчити про те, що підприємство стало працювати з покупцями продукції (товарів) на умовах передоплати. Товариство несе ризик низької платіжної дисципліни контрагентів.

Гроші збільшилися на 2198,9%. Значне збільшення залишку грошей (+2198.9%) є позитивним сигналом, що свідчить про покращення ліквідності та можливість оперативного фінансування поточних потреб.

Кредиторська заборгованість зросла на 400,3%, що може свідчити про залежність підприємства від постачальників або відсутність своєчасних розрахунків.

Заборгованість за розрахунками з бюджетом знизилася на 75,7%, що є позитивним моментом, адже це свідчить про покращення фінансової дисципліни. Графічне зображення динаміки заборгованості за розрахунками з бюджетом за податками і платежами ТОВ «Актіс Груп» за 2021 – 2023 рр., наведене на рис. 2.3.

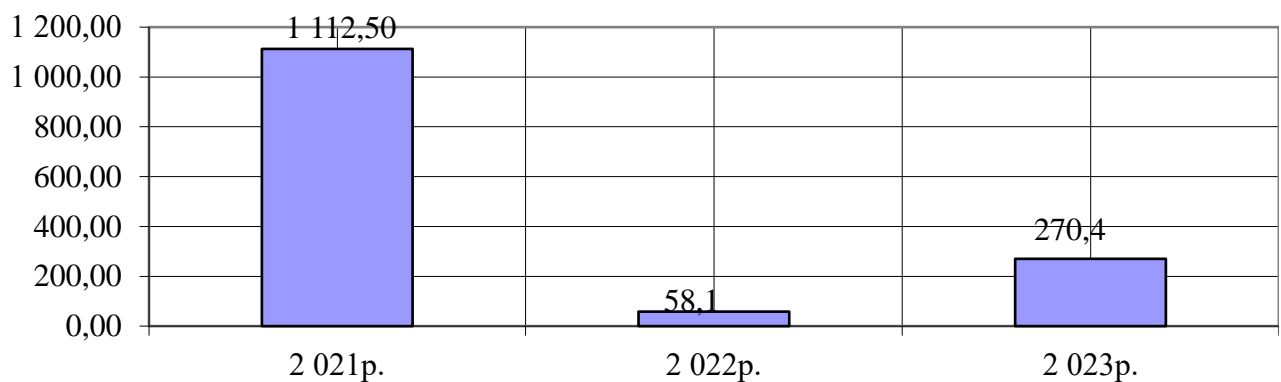

Рис. 2.3. Графічне зображення динаміки заборгованості за розрахунками з бюджетом за податками і платежами ТОВ «Актіс Груп» за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Вартість оборотних активів зросла на 46,0%, що свідчить про зміцнення короткострокових фінансових позицій товариства.

ТОВ «Актіс Груп» демонструє як позитивні, так і негативні тенденції. Зростання власного капіталу, грошових коштів та оборотних активів є сильними сторонами, що свідчать про стабілізацію фінансового стану. Водночас скорочення виручки, чисельності працівників та продуктивності праці вимагають уваги до ефективності управління і покращення ринкової стратегії.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з бюджетом за податками

Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з бюджетом за податками є важливою складовою частиною ведення бухгалтерської діяльності на підприємстві, оскільки забезпечує структуроване відображення господарських операцій відповідно до стандартів. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з бюджетом за податками розглянемо в контексті сплачуваних підприємством ТОВ «Актіс Груп» податків.

Основними видами податків і внесків, які сплачуються з фонду оплати праці працівників, є: ПДФО, військовий збір, ЄСВ. ПДФО та військовий збір утримуються безпосередньо із заробітної плати працівників, а ЄСВ нараховується на суму їх заробітку і сплачується роботодавцем.

Нарахування на заробітну плату починаються з визначення бруто-заробітної плати працівника. Потім із цієї суми утримуються ПДФО та ВЗ, після чого працівник отримує чистий дохід. Паралельно роботодавець нараховує ЄСВ на фонд заробітної плати. Особливий порядок оподаткування застосовується до працівників, що працюють за цивільно-правовими договорами (ЦПД). Для

таких виплат нараховується ЄСВ на загальних підставах, але пільги до них не застосовуються.

Алгоритм проведення нарахувань на виплати працівникам виглядає наступним чином:

1. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) нараховується роботодавцем (податковим агентом) на фонд оплати праці (заробітна плата, лікарняні, відпускні, інші виплати працівникам).

2. Ставка ЄСВ застосовується в розмірі 22% від загальної суми заробітної плати працівників (або іншого доходу), на яку нараховується ЄСВ [54].

2. Пільги з ЄСВ. Знижені ставки ЄСВ можуть застосовуватися до окремих категорій працівників, наприклад, для працівників-інвалідів (8,41%).

3. При нарахуванні ЄСВ потрібно пам'ятати про максимальну базу для нарахування ЄСВ, яка дорівнює 15 мінімальним заробітним платам (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Зміна максимального страхового внеску у 2021-2023 роках

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Розмір мінімальної заробітної плати	6000	6500	6700
Максимальна величина бази нарахування	$(6000 \times 15) = 90\ 000$ грн	$(6500 \times 15) = 97\ 500$ грн	$(6700 \times 15) = 100\ 500$ грн

Джерело: складено за даними [48]

Алгоритм утримань із виплат працівникам виглядає наступним чином:

1. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) утримується за ставкою 18%. Базою оподаткування є сума нарахованого доходу працівника (заробітна плата, інші виплати). Утримання здійснюється щомісячно з доходів працівників.

2. У досліджуваних 2021-2023 роках військовий збір (ВЗ) утримується за ставкою 1,5%. Але у 2024 році Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення

збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» № 4015-ІХ від 10.10.2024 [40] відбулось підвищення ставки військового збору до 5%. Базою оподаткування є суми нарахованого доходу працівникам, включаючи зарплату та інші види виплат.

3. Пільги з ПДФО. Податкова соціальна пільга (ПСП) застосовується для працівників з низьким рівнем доходу (якщо сума зарплати не перевищує 3760 грн. на місяць у 2024 році). Розмір ПСП становить від 50% до 150% прожиткового мінімуму (в залежності від категорії працівників) (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Пільги по ПДФО за 2021-2023 роки

Вид ПСП	Надається наступним категоріям працівників	2021	2022	2023
Граничний дохід для застосування ПСП		3180,0	3470,0	3760,0
Звичайна (п.169.1.1) 100% у розрахунку на місяць	для всіх платників податку	1135,0 2270*50%*100%	1240,50 2481*50%*100%	1342,0 2684*50%*100%
Звичайна на "дітей" (п.п. 169.1.2)	на дітей до 18 років – для осіб, які утримують двох або більше дітей до 18 років	1135,0 у розрахунку на кожну таку дитину	1240,50 у розрахунку на кожну таку дитину	1342,0 у розрахунку на кожну таку дитину
Підвищена (п. 169.1.3 п. в-е) 150%	Одинокій матері (батьку), вдові (вдівцю) або опікуну, що піклувальнику в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років; особі, яка утримує дитину з інвалідністю в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років; особі, яка постраждала внаслідок аварії на ЧАЕС (1 та 2	1702,5 2270*50%*150%	1860,75 2481*50%*150%	2013,0 2684*50%*150%

	категорії); особі, яка є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом; особі з інвалідністю I або II групи, у тому числі з дитинства; особі, якій призначена довічна стипендія у зв'язку з переслідуванням за правозахисну діяльність, членам журналістів; учаснику бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни			
Максимальна (п.169.1.4) 200%	Героям України; особам, які нагороджені чотирма і більше медалями "За відвагу"; учасникам бойових дій під час Другої світової війни; особам, які у період Другої світової війни працювали в тилу; особам із інвалідністю I-II груп, які брали участь у бойових діях на території інших країн у період після Другої світової війни (але, зауважте, учасників АТО вона не стосується. Податкова соціальна пільга учасникам АТО в 2024 році надається на загальних підставах, тобто 1 514 грн);	2270,0 2270*50%*200%	2481,0 2481*50%*200%	2684,0 2684*50%*200%

Граничний дохід для права на ПСП в 2024 році - 4240 грн. ПСП

(податкова соціальна пільга) може бути застосована для працівників із низькими доходами або для тих, хто має право на пільги. Алгоритм нарахувань та утримань із виплат працівникам, які працюють за ЦПД, виглядає так: нарахування ЄСВ (22%) здійснюється з винагороди за договором ЦПД; утримання ПДФО (18%) та ВЗ (1,5%); пільги з ПДФО для ЦПД не застосовуються.

На рахунках бухгалтерського обліку нарахування податків з виплат працівникам, а також розрахунків з бюджетом за податками, відображається типовими проводками (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Типова кореспонденція рахунків за розрахунками за податками із виплат працівникам

№	Зміст операції	Дебет	Кредит
1	Утримання із зарплати працівника суми ПДФО	661	641
2	Утримання із зарплати працівника суми військового збору	661	642
3	Нараховано ЄСВ на виплати працівників бухгалтерії	92	651
4	Перераховано в бюджет податкові платежі	64, 651	311

Джерело: складено відповідно до [53,22]

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є місцевим податком, що встановлюється органами місцевого самоврядування в межах норм, передбачених ПКУ (ст. 266 ПКУ). Об'єктами оподаткування є нерухомі об'єкти, що належать ТОВ «Актіс Груп» на правах власності. Аналітичний облік податку на нерухомість ведеться на аналітичному рахунку 641/5 «Розрахунки за податком на нерухоме майно», до субрахунку 641.

Основні бухгалтерські записи по нарахуванню податку та його сплаті: нарахування податку: дебет 92 «Адміністративні витрати» (або 23

«Виробництво», залежно від об'єкта) та кредит 641/5; сплата податку до бюджету: дебет 641/5 та кредит 311. Аналітичний облік ведеться в розрізі: об'єктів нерухомості (за кожним приміщенням окремо); податкових періодів (кварталів); органів місцевого самоврядування, до яких сплачується податок.

ТОВ «Актіс Груп» подає декларацію з податку на нерухоме майно до 20 лютого поточного року. У декларації вказується обсяг податкових зобов'язань за рік. ТОВ «Актіс Груп» податок сплачує щомісячно до 30-го числа місяця, який настає за звітним кварталом (за квартал 1/4 річної суми податку).

Податок на прибуток товариством розраховується на підставі фінансового результату до оподаткування, визначеного за даними бухгалтерського обліку, скоригованого на різниці, передбачені ПКУ. До таких різниць належать тимчасові та постійні, які виникають у зв'язку з розбіжностями між правилами бухгалтерського та податкового обліку. У процесі обліку податку на прибуток нараховану суму відображають за кредитом рахунку 641 і дебетом рахунків витрат, таких як 98 «Податок на прибуток» з подальшим її віднесенням з кредиту рахунку 98 в дебет рахунку 79 «Фінансовий результат». Після здійснення платежу до бюджету відображається зменшення заборгованості записом за дебетом рахунку 641 і кредитом рахунку 311. Особливості обліку податку включають необхідність формування податкових декларацій і подання їх до контролюючих органів у визначені строки. Також підприємство веде аналітичний облік різниць, що впливають на визначення об'єкта оподаткування (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Податок на прибуток

Податок	Податок на прибуток
Порядок податкового обліку	Визначається шляхом коригування бухгалтерського фінансового результату на податкові різниці згідно ПКУ.
Звітність з податку (форма, строки подання)	Декларація з податку на прибуток, щоквартально (для великих платників) або раз на рік (для інших). Строк – протягом 40 днів після закінчення звітного періоду.

Важливим аспектом обліку податку на прибуток є своєчасність і правильність розрахунків, оскільки будь-які помилки або недотримання законодавства можуть призвести до штрафних санкцій.

Облік податку на додану вартість (ПДВ) залежить від норм, встановлених Податковим кодексом України. Для відображення операцій, пов'язаних із ПДВ, ТОВ «Актіс Груп» використовуються такі субрахунки (рис. 2.4):

Рис. 2.4. Субрахунки обліку розрахунків за ПДВ

Аналітичний облік дозволяє деталізувати операції по кожному контрагенту, кожній накладній, а також визначити точні суми ПДВ, які підлягають сплаті або відшкодуванню. Синтетичний облік забезпечує загальний контроль за всіма сумами ПДВ на рахунках підприємства.

Основні етапи обліку ПДВ:

1. Облік нарахованого ПДВ: підприємство нараховує ПДВ на суму своїх продажів (продукції, послуг), відображаючи це на рахунках.

2. Облік сплаченого ПДВ: при купівлі товарів (послуг) підприємство сплачує ПДВ, який також відображається в обліку.

3. Розрахунок та сплата ПДВ: у кінці звітного періоду підприємство визначає суму ПДВ, яку потрібно сплатити в бюджет або на яку є право на відшкодування (рис 2.5).

4. Тож, методика обліку податку на додану вартість (ПДВ) на рахунках

бухгалтерського обліку включає кілька ключових аспектів, що забезпечують правильне відображення податкових зобов'язань та кредиту. Зокрема, на субрахунку 641 відображаються податкові зобов'язання з ПДВ. Це означає, що виникнення зобов'язань із ПДВ відображається за кредитом цього субрахунку, а сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету, визначається як різниця між дебетовим і кредитовим оборотами цього рахунку. Також на дебеті цього субрахунку фіксуються суми податкового кредиту, що надходять від постачальників і підрядників, та сплата ПДВ до бюджету.

Рис.2.5. Порядок розрахунку суми податку на додану вартість до бюджету

Субрахунки 643 і 644 виконують функцію транзитних рахунків для коригування податкових зобов'язань та кредиту, зокрема у випадку авансових платежів. Субрахунок 643 використовується для відображення коригувань щодо авансових платежів, а субрахунок 644 – для тимчасового обліку суми податкового кредиту до проведення взаєморозрахунків з постачальниками. У цьому випадку дебетування і кредитування здійснюється відповідно до правила «першої події», коли розрахунки не завершені. Сальдо за субрахунком 643 відображається в активі як частина «Інших оборотних активів», тоді як сальдо

за субрахунком 644 потрапляє до пасиву у категорії «Інші поточні зобов'язання». Цей розподіл важливий, оскільки вказує на стан зобов'язань та активів підприємства щодо ПДВ. Загалом, методика обліку ПДВ передбачає точність у відображенні податкових зобов'язань та кредитів, а також коректність використання субрахунків для забезпечення правильності обчислення та сплати податку, що є важливим аспектом для ведення бухгалтерії на підприємствах.

На підприємстві ведеться два види обліку розрахунків за ПДВ – фінансовий облік ПДВ та податковий облік розрахунків за ПДВ (рис. 2.6).

Рис. 2.6. Схема фінансового та податкового обліку ПДВ, застосовувана ТОВ «Актіс Груп»

Податкові зобов'язання та податковий кредит є ключовими складовими механізму оподаткування, які безпосередньо впливають на формування суми податку, що підлягає сплаті до бюджету. Податкові зобов'язання виникають у результаті реалізації товарів, робіт чи послуг і визначають обсяг податку, який підприємство повинно перерахувати до бюджету. Розглянемо типові проводки з обліку податкового зобов'язання у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Облік податкових зобов'язань

№	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Дт	Кт	
1. Перша подія — попереднє надання послуг				
1	Отримано від замовника передоплату за надання послуги	311	681	36 000
2	Визначене податкове зобов'язання з ПДВ	643	641/2	6000
3	Визначений дохід від надання послуги	361	703	30 000
4	Закриття суми податкового зобов'язання з ПДВ, яка сплачена по передоплаті	703	643	6000
5	Взаємозалік заборгованостей	681	361	36 000
6	Списано на фінансовий результат дохід від надання послуги	703	791	30 000
2. Перша подія — отримання попередньої оплати				
1	Надано послуги замовнику	361	703	36 000
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	703	641/2	6000
3	Отримано оплату за надані послуги	311	361	36 000
4	Списано на фінансовий результат дохід від надання послуги	703	791	30 000

Податковий кредит формується на основі придбання товарів чи послуг і відображає суму податку, яку підприємство має право врахувати для зменшення своїх податкових зобов'язань. Розглянемо у таблиці 2.8 операції з обліку

податкового кредиту, які демонструють, як витрати на придбання товарів і послуг впливають на зменшення суми податку, що підлягає сплаті до бюджету.

Таблиця 2.8

Облік податкового кредиту з ПДВ

№	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Дт	Кт	
1. Перша подія — придбання товарів/запасів				
1	Отримано ПММ (паливно-мастильні матеріали) від постачальника	203	631	18 000
2	Нарахований податковий кредит з ПДВ	641/2	631	3000
3	Здійснено оплату за отримані ПММ	631	311	21 000
2. Перша подія — здійснення передоплати постачальнику				
1	Здійснено оплату постачальнику за ПММ	371	311	21 000
2	Нарахований податковий кредит з ПДВ	641/2	644	3000
3	Оприбутковано ПММ від постачальника	203	631	18 000
4	Закриття суми податкового кредиту з ПДВ, яка сплачена по передоплаті	644	631	3000
5	Здійснено взаємозалік заборгованості	631	371	21 000

Останньою операцією цих операцій є перерахування суми ПДВ до бюджету, яка визначається як різниця податкового зобов'язання та податкового кредиту. В таблиці 2.9 наведемо операцію перерахування суми ПДВ до бюджету.

Таблиця 2.9

Бухгалтерська проводка з перерахування суми ПДВ до бюджету

№	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Дт	Кт	
1	Проведено перерахування суми ПДВ до бюджету зі зменшенням суми податкового зобов'язання	641/2	315	3000

Отже, правильне ведення бухгалтерського обліку на рахунках обліку сприяє прозорості та достовірності фінансової та податкової звітності підприємства. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків із бюджетом за податками є важливою складовою бухгалтерського обліку, що забезпечує структуроване та прозоре відображення господарських операцій. Чітка організація обліку податкових зобов'язань та кредитів дозволяє підприємству ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами та дотримуватися податкового законодавства. Зокрема, механізми нарахування податків на заробітну плату працівників (ПДФО, військовий збір, ЄСВ) і алгоритми їх утримання та сплати гарантують коректність розрахунків та виконання зобов'язань перед державою. Особливості оподаткування виплат за цивільно-правовими договорами, а також застосування пільг і максимальних баз для ЄСВ відображають адаптивність облікових процедур до специфіки кожного підприємства.

Облік інших податків, таких як податок на нерухоме майно, податок на прибуток та ПДВ, товариством здійснюється з урахуванням правил бухгалтерського та податкового обліку, а також законодавчих вимог. Для забезпечення точності розрахунків використовуються типові записи, аналітичні субрахунки та податкові декларації. Важливим аспектом є взаємозв'язок синтетичного обліку із аналітичним — що деталізує операції. Таким чином, системний підхід до обліку розрахунків за податками та платежами формує базу для фінансової стабільності підприємства та мінімізації ризиків, пов'язаних із податковими санкціями.

2.3. Аналіз розрахунків за податками на підприємстві

Аналіз розрахунків за податками ТОВ «Актіс Груп» за період 2021–2023 років демонструє значні коливання, зумовлені як внутрішніми факторами

підприємства, так і зовнішніми економічними та політичними обставинами (військовими діями) (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Динаміка сплати у бюджет податків ТОВ «Актіс Груп» за 2021-2023 рр.,
тис. грн.

Рік	Податок на прибуток	ПДВ (20%)	ЄСВ	ПДФО	Військовий збір
2021	238,2	1191	52,40	42,88	3,57
2022	54,6	273	12,01	9,83	0,82
2023	153,5	767,5	33,77	27,63	2,30
Відхилення 2023 року від 2021 року	-84,7	-423,5	-18,63	-15,25	-1,27
Темп приросту (%)	-35,56	-35,56	-35,56	-35,56	-35,56

Аналіз динаміки сплати податків підприємством ТОВ «Актіс Груп» за 2021-2023 рр. виявив значні коливання в обсягах сплати податків до бюджету. Наведемо графічне зображення динаміки розрахунків з бюджетом за податками за 2021 рік на рисунку 2.7.

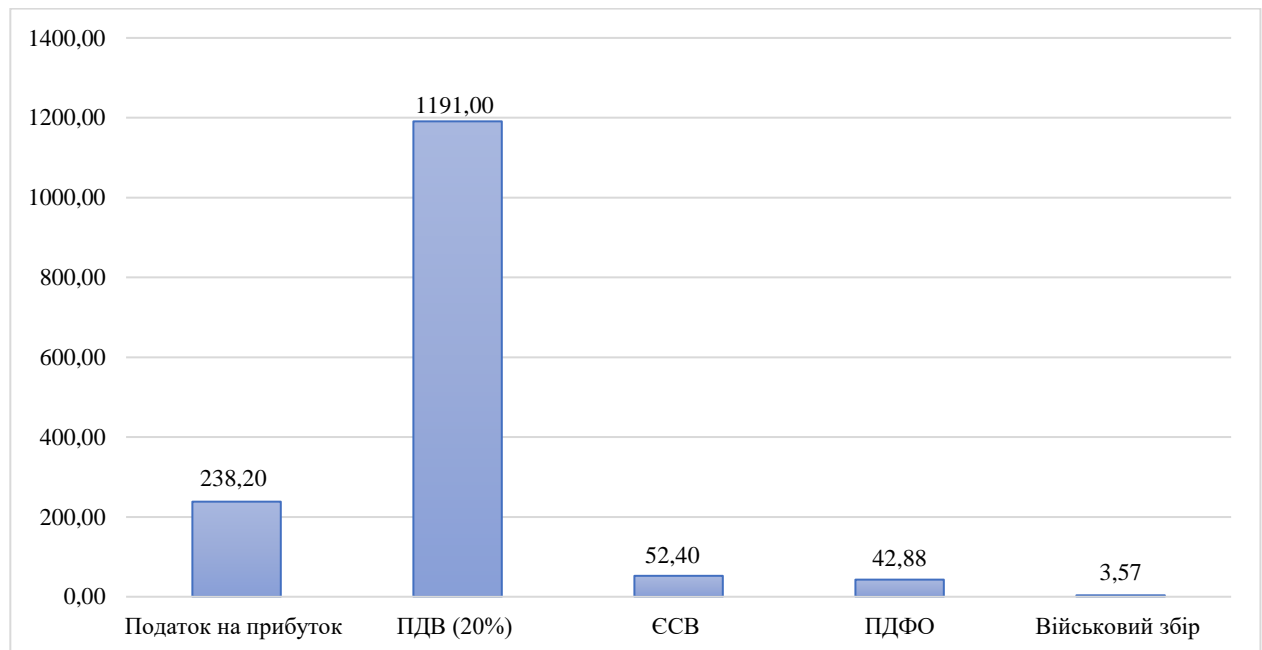

Рис. 2.7. Графічне зображення динаміки розрахунків ТОВ «Актіс Груп» з бюджетом за податками за 2021 рік, тис. грн.

Порівнюючи наведені дані з динамікою розрахунків з бюджетом за податками за 2022 рік (рис.2.8), варто відзначити зниження сум податку на прибуток, ПДВ, ЄСВ, ПДФО та військового збору у 2022 році порівняно з 2021 роком. Це свідчить про зниження фінансової активності підприємства в цьому році, що зумовлено зниженням обсягів виробництва (продажів), а також загальними економічними умовами.

Беручи до уваги 3 роки аналізованого періоду, можемо побачити, що у 2023 році (рис.2.9) відбулося часткове відновлення обсягів податкових платежів. Податок на прибуток зріс на 153,5 тис. грн., ПДВ збільшився до 767,5 тис. грн., ЄСВ досяг 33,77 тис. грн, ПДФО – 27,63 тис. грн., а військовий збір склав 2,30 тис. грн. Загальні обсяги податкових платежів у 2023 році нижчі, ніж у 2021 році.

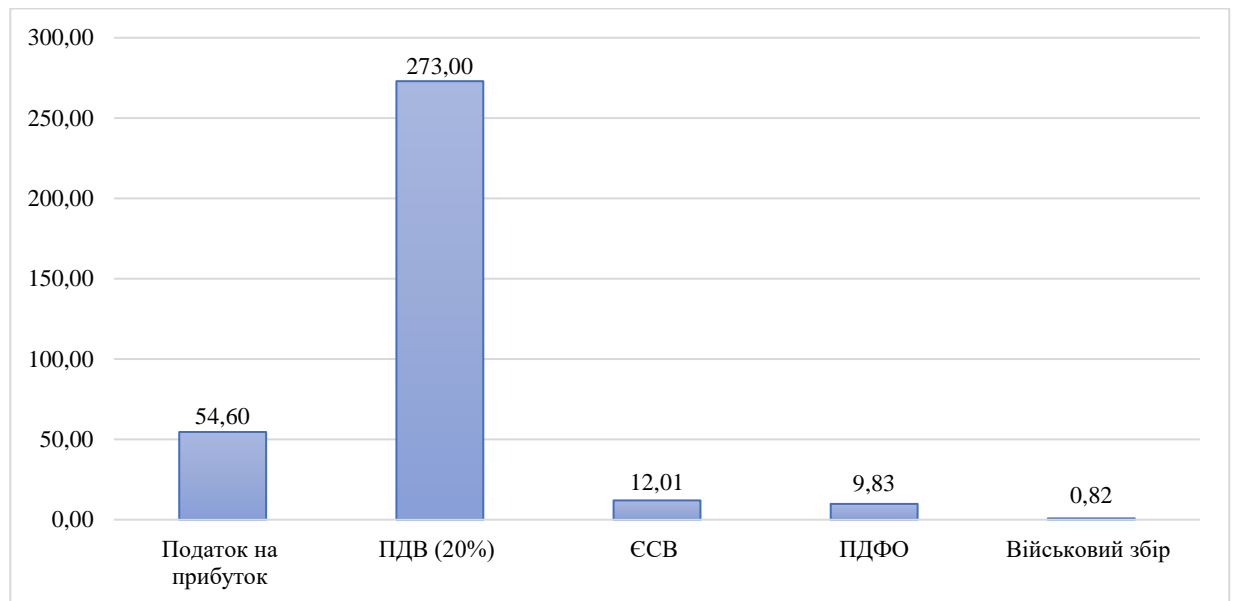

Рис. 2.8. Графічне зображення динаміки розрахунків ТОВ «Актіс Груп» з бюджетом за податками за 2022 рік, тис. грн.

Це вказує на необхідність подальших зусиль для відновлення та зростання фінансової активності підприємства до рівня, що був досягнутий у 2021 році. Таким чином, стан та динаміка розрахунків підприємства з бюджетом за

податками свідчить про певні труднощі та виклики, з якими зіткнулося ТОВ «Актіс Груп» у 2022 році, але також показує позитивну тенденцію до відновлення у 2023 році.

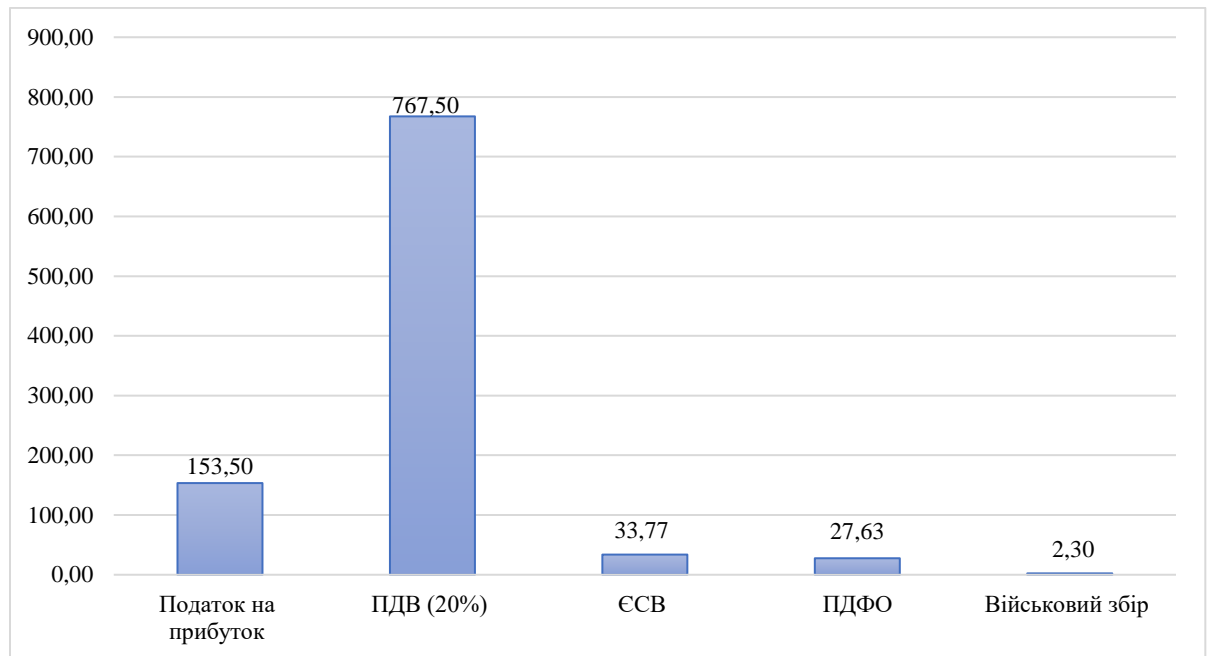

Рис. 2.9. Графічне зображення динаміки розрахунків ТОВ «Актіс Груп» з бюджетом за податками за 2023 рік, тис. грн.

Для подальшого покращення фінансових показників підприємству необхідно зосередитись на підвищенні ефективності діяльності, оптимізації витрат та пошуку нових ринків збуту.

2.4. Контроль правильності нарахування та повноти сплати податків до бюджету

Основними інформаційними джерелами контролю розрахунків за податками і платежами є різноманітні документи, які надають необхідні дані для перевірки правильності, своєчасності та повноти податкових зобов'язань. Ці джерела поділяються на зовнішні, внутрішні, нормативно-законодавчі

документи та облікові реєстри підприємства:

1. До внутрішніх джерела інформації відносяться документи, що створюються безпосередньо в межах підприємства (первинні документи: рахунки, акти виконаних робіт, накладні, договори, акти звірки розрахунків із контрагентами тощо. Вони є основою для формування даних обліку; облікові реєстри: відомості обліку дебіторської та кредиторської заборгованості, журнали господарських операцій, картки аналітичного обліку тощо; фінансова звітність: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів; податкова звітність: податкові декларації, розрахунки авансових платежів, акти перевірки податкових органів тощо) [15].

2. Зовнішні джерела інформації - це документи, що надходять від зовнішніх організацій або контролюючих органів:

2.1. Податкові повідомлення-рішення від органів податкової служби.

2.2. Виписки банків щодо руху коштів, сплачених податків та зборів.

2.3. Повідомлення про зміни у законодавстві, які впливають на порядок нарахування чи сплати податків.

3. Нормативно-законодавчі джерела регламентують порядок обчислення та сплати податків:

3.1. Податковий кодекс України – головний нормативний документ, що визначає порядок адміністрування податків і зборів.

3.2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО) — регламентують порядок обліку витрат, доходів, та інших об'єктів, пов'язаних із податками.

3.3. Накази Міністерства фінансів України, наприклад, щодо затвердження форм податкової звітності.

4. Внутрішні документи регулювання обліку:

4.1. Наказ про облікову політику підприємства: визначає методику нарахування податків, способи обліку доходів і витрат.

4.2. Положення про формування собівартості та ціноутворення [9].

Використання всіх цих джерел дозволяє забезпечити об'єктивність і повноту контролю, мінімізувати податкові ризики та сприяти підвищенню економічної безпеки підприємства.

Контроль податкових розрахунків спрямований на забезпечення своєчасної та повної сплати податків, запобігання податковим правопорушенням і уникнення штрафних санкцій. Він охоплює внутрішній контроль, який здійснюється самим підприємством, та зовнішній контроль з боку податкових органів (податковий контроль).

В Україні поняття податкового контролю визначено в ПКУ [43]. Контроль охоплює дотримання законодавства, яке регулює обіг готівки, проведення касових і розрахункових операцій, а також питань, пов'язаних із патентуванням, ліцензуванням та іншими аспектами, що належать до компетенції контролюючих органів (стаття 61 ПКУ). Одним із найбільш дієвих інструментів податкового контролю є податкові перевірки. Ефективність цього методу підтверджується статистичними даними Державної податкової служби України, що відображають результати таких заходів. Серед основних методів фактичного податкового контролю виділяють такі: інвентаризація, обстеження, опитування та експертна оцінка. Ці методи контролю нерідко класифікують як прямі та непрямі. Прямі методи включають такі інструменти, як спостереження, обстеження, інспекція, інвентаризація, ведення обліку платників податків, хронометраж і проведення експертиз. Їхня особливість полягає у використанні інформації, що безпосередньо базується на даних податкових декларацій, записах та інших документах обліку, які надає сам платник податків. Натомість непрямі методи податкового контролю орієнтовані на оцінку податкових зобов'язань платника через аналіз інформації про його діяльність, отриманої з альтернативних джерел, відмінних від бухгалтерських документів підприємства. Такі методи дозволяють виявляти потенційні невідповідності між реальними

доходами платника та офіційно задекларованими даними, що сприяє підвищенню ефективності податкового нагляду.

У зв'язку з військовою агресією Росії уряд України запровадив низку заходів, спрямованих на дерегуляцію та спрощення умов ведення бізнесу. У рамках цих змін порядок здійснення окремих видів податкових перевірок на період воєнного стану був суттєво обмежений. Ці положення були закріплені в Законі України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів щодо дії норм на період дії воєнного стану» [24]. Зокрема, у 2022 році в Україні діяли специфічні обмеження стосовно проведення податкових перевірок, які наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Обмеження у здійсненні податкових перевірок в Україні на період дії воєнного стану

Вид перевірок	Наявність/відсутність обмежень
Документальна планова перевірка	Не розпочинались, а розпочаті перевірки зупинені
Документальні позапланова перевірка	Проводились (за наявності безпечного доступу), якщо було «розпочато процедуру реорганізації юридичної особи, припинення юридичної особи або фізичної особи - підприємця, закриття постійного представництва чи відокремленого підрозділу юридичної особи, у т. ч. іноземної компанії, підприємства, порушено провадження у справі про визнання банкрутом платника податків або подано заяву про зняття з обліку платника податків»
Камеральні перевірки	Проводились
Фактичні перевірки	Проводились

Джерело: складено на основі [24]

Суть будь-якої податкової перевірки полягає у співставленні задекларованих та фактичних даних. Статтею 75 ПКУ передбачено, що контролюючі органи можуть проводити: камеральні; документальні (виїзні або невиїзні; планові або позапланові); фактичні перевірки (рис. 2.11).

Рис. 2.10. Види податкових перевірок в Україні

Джерело: складено за [24]

Камеральна перевірка визначається як процедура, яка проводиться безпосередньо в приміщенні контролюючого органу на основі аналізу даних, зазначених у податкових деклараціях або розрахунках платника податків. Вона також використовує інформацію із системи електронного адміністрування ПДВ, дані Єдиного реєстру податкових накладних, митних декларацій, а також Єдиного реєстру акцизних накладних і системи електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового. Такий формат перевірки дозволяє оцінити правильність і повноту податкових зобов'язань на основі внутрішньої інформації, що доступна органам контролю..

Документальна перевірка охоплює ширший спектр питань і спрямована на перевірку своєчасності, достовірності та повноти нарахування і сплати податків та зборів відповідно до Податкового кодексу України. Вона також включає дотримання валютного законодавства та інших норм, за дотриманням яких здійснюється державний контроль.

У рамках документальної перевірки аналізуються податкові декларації, фінансова, статистична та інша звітність, а також реєстри бухгалтерського та

податкового обліку. Перевіряються первинні документи, що використовуються для обліку нарахувань і сплат податків, а також результати попередніх перевірок інших платників податків. Документальні перевірки можуть бути плановими, відповідно до затвердженого графіка, або позаплановими, що здійснюються на підставі визначених законом умов.

Документальна невиїзна позапланова перевірка може здійснюватися у формі електронної перевірки за заявою платника податків. Така перевірка проводиться лише для суб'єктів із незначним ступенем ризику, за умови подання відповідної заяви щонайменше за 10 календарних днів до її початку. Це забезпечує платникам можливість перевірки в умовах зручного електронного середовища, знижуючи адміністративне навантаження.

Фактична перевірка проводиться безпосередньо за місцем діяльності платника податків або на об'єктах його власності. Вона спрямована на дотримання законодавства, що регулює обіг готівки, порядок розрахункових операцій, касові операції, а також наявність необхідних ліцензій і свідоцтв.

У межах фактичної перевірки також аналізується дотримання трудового законодавства, зокрема, щодо укладання трудових договорів та оформлення відносин із працівниками. Фактична перевірка часто фокусується на аспектах, що не пов'язані безпосередньо із податками, але контроль за їх виконанням належить податковим органам. Її предмет частково може збігатися з предметом документальної перевірки, що забезпечує комплексність контролю [43,24].

Податковий контроль відіграє важливу роль для підприємства, забезпечуючи його фінансову стабільність, дотримання законодавства та ефективне управління податковими зобов'язаннями. Регулярний податковий контроль дозволяє виявляти та виправляти помилки в податковій звітності на ранніх етапах. Це мінімізує ризики виникнення штрафів, пені та інших фінансових втрат. Ефективний внутрішній контроль включає регулярні перевірки податкових розрахунків, впровадження системи внутрішнього аудиту

та постійне підвищення кваліфікації персоналу, відповідального за податковий облік.

Систематичний контроль допомагає виявляти випадки неправомірних дій, таких як заниження податкової бази або приховування доходів. Це забезпечує справедливий розподіл податкового навантаження. Контроль правильності нарахування та повноти сплати податків до бюджету є ключовим завданням підприємства для дотримання податкового законодавства та уникнення фінансових санкцій. Цей процес включає також внутрішній контроль, який сприяє забезпеченню відповідності податкових розрахунків нормативним вимогам та запобігає фінансовим втратам підприємства.

Внутрішній контроль за податковими розрахунками на підприємстві має на меті виявлення та попередження помилок і порушень у нарахуванні податків, а також забезпечення своєчасності та повноти їх сплати. Він передбачає :

1. Перевірку первинних документів (вивчення правильності складання податкових накладних, актів виконаних робіт, рахунків-фактур тощо).
2. Перевірку відповідності сум у бухгалтерському обліку нормам ПКУ.
3. Перевірку коректності розрахунків податкових зобов'язань і податкового кредиту.
4. Ведення податкового обліку (регулярне оновлення облікових записів, урахування змін у податковому законодавстві) [15].

Основними етапами цього контролю є:

1. Контроль правильності визначення податкової бази — на цьому етапі здійснюється перевірка правильності обчислення податкової бази (наприклад, оподатковуваного прибутку, враховуючи усі податкові різниці та коригування). Важливим є врахування законодавчих норм, таких як Податковий кодекс України та бухгалтерські стандарти (що регулюють порядок обчислення податку, наприклад: податку на прибуток).

2. Контроль нарахування податку – перевіряється відповідність сум нарахованого податку. Це включає аналіз бухгалтерських записів, первинних документів та податкових декларацій.

3. Контроль сплати податку – вивчається, чи своєчасно та в повному обсязі сплачено податки до бюджету. Це передбачає перевірку платіжних документів, відповідність сум у звітності та фактичних платежів [9].

Важливим компонентом внутрішнього контролю є наявність чітко визначених суб'єктів контролю, серед яких можна виділити самоконтроль виконавця, вертикальний та горизонтальний функціональний контроль, а також інституційний контроль. Вертикальний контроль є основним для забезпечення ефективності нарахування податків, оскільки в ньому бере участь головний бухгалтер, який здійснює перевірку правильності податкових розрахунків.

Успішне функціонування системи внутрішнього контролю дозволяє не лише уникнути штрафних санкцій і забезпечити економічну безпеку підприємства, але й підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами. Податковий контроль також є важливим інструментом для забезпечення стабільної діяльності підприємства, його законності та ефективного управління фінансовими ресурсами.

Отже, контроль правильності нарахування та повноти сплати податків до бюджету є важливою складовою діяльності підприємств і державних контролюючих органів. Він забезпечує відповідність податкових зобов'язань чинному законодавству, мінімізує ризики фінансових втрат і штрафних санкцій. Основними інформаційними джерелами є нормативно-законодавчі акти, фінансова та податкова звітність, облікові регістри та інші внутрішні документи підприємства, а також зовнішні дані, зокрема виписки банків і повідомлення від податкових органів. Використання цих джерел дозволяє проводити комплексний аналіз податкових розрахунків, виявляти помилки, контролювати

їх виправлення та забезпечувати своєчасне виконання зобов'язань перед бюджетом.

У сучасних умовах ефективність контролю підвищується завдяки застосуванню як прямих (інвентаризація, перевірка документів), так і непрямих (аналіз зовнішніх даних) методів податкового контролю. Особливої уваги набуває автоматизація процесів, що спрощує аналіз податкової звітності та облік платежів. У період воєнного стану в Україні діють обмеження на проведення окремих видів податкових перевірок, що спрямовано на підтримку бізнесу, проте це не зменшує необхідності дотримання податкової дисципліни. Внутрішній контроль підприємств повинен бути орієнтований на запобігання помилкам, забезпечення прозорості фінансових операцій та ефективне управління податковими ризиками.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ

3.1. Актуальні проблеми та напрями удосконалення бухгалтерського обліку податкових зобов'язань

Питання обліку податкових зобов'язань висвітлені в публікаціях таких українських науковців, як Т.В. Білобровенко, Т.А. Булова, Т.О. Меліхова, Л.І. Новосельська, Л.М. Очеретько, Т.Ф. Плахтій, В.П. Шеремета, Лега О.В., Єрмолаєва М.В., Канцедал Н.А. та інших [30]. Огляд публікацій щодо розрахунків розрахунків за податками охоплює актуальні проблеми, з якими стикаються підприємства в Україні, а також пропозиції щодо їх вирішення і удосконалення. Основними питаннями, які досліджуються в науковій літературі, є питання правильного нарахування податків, ведення обліку податкових зобов'язань (з дотримання податкових норм), складання звітності щодо податків. Проблемні питання, що піднімаються в публікаціях та напрями удосконалення обліку узагальнимо в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Аналіз публікацій щодо актуальних проблем та напрямів удосконалення бухгалтерського обліку податкових зобов'язань

Актуальні питання (проблеми) обліку розрахунків з бюджетом за податками і платежами	Пропоновані шляхи удосконалення
1	2
Недоліки методики обліку розрахунків із ПДВ	Запровадження «Реєстру документів, що замінюють податкові накладні»; електронне адміністрування податкових накладних; зменшення кількості штрафів за перше порушення та підвищення за повторне
Удосконалення облікової політики підприємств	Включення до облікової політики розділу з організації податкового обліку; оптимізація податкової звітності; розподіл обов'язків серед працівників бухгалтерії

Продовження табл. 3.1

1	2
Покращення форм і змісту податкової звітності	Розробка внутрішніх положень щодо податкового обліку; автоматизація обліку; розподіл обов'язків між бухгалтерськими працівниками
Удосконалення обліку розрахунків із податком на прибуток	Введення активно-пасивного рахунку для відображення податкових активів і зобов'язань; створення реєстру аналітичного обліку для точного відображення податку у звітності
Вирішення питань із механізмом відшкодування ПДВ	Автоматизація обробки податкової звітності; застосування нульової ставки для визначених категорій платників; зменшення кількості пільг
Формування внутрішніх стандартів податкового обліку	Включення до облікової політики розділу «Організація податкового обліку»; створення графіка документообігу; деталізація рахунків і субрахунків для кожного виду платежів
Відображення у обліку розрахунків із ПДВ за авансами	Перейменування субрахунків 643 і 644 для відображення авансів; обмеження записів на цих рахунках лише сумами передоплат, не відображених за станом на кінець місяця
Оптимізація обліку податкових різниць	Створення транзитного рахунку 77 «Податкові різниці»; деталізація субрахунків для ідентифікації різниць, які змінюють фінансовий результат
Централізація відповідальності за облік податків	Організація окремого центру відповідальності для сплати податків
Удосконалення методики визначення бази оподаткування податку на прибуток	Внесення змін до методології визначення бази оподаткування; інтеграція показників у фінансову звітність для обґрунтування суми податкових зобов'язань
Відсутність деталізації елементів податкового обліку в обліковій політиці	Включення до облікової політики елементів податкового обліку, визначених законодавством; розробка методів обліку підприємством; обґрунтування використовуваних методів із посиланням на нормативні акти
Неповнота інформації в Наказі про облікову політику щодо розрахунків за податковими платежами	Розкриття в Наказі порядку відображення стану заборгованості, сум нарахування та сплати, а також операцій із нарахування штрафних санкцій за порушення податкових зобов'язань
Відсутність чіткої методики внутрішнього контролю податкових операцій	Впровадження методики внутрішнього контролю з використанням «Карти податкових ризиків»; проведення аналізу податкового навантаження та фінансового стану для податкового планування
Недостатній рівень організації внутрішнього контролю за розрахунками за податками	Включення до Наказу окремого підрозділу щодо внутрішнього контролю; ведення аналітичних карток обліку розрахунків за податками (ЄП, ПДВ); створення реєстру синтетичного обліку податкових платежів

Продовження табл. 3.1

1	2
Відсутність стандартизованого підходу до аудиту ПДВ	Розробка робочих таблиць (податкові зобов'язання, кредит, розрахунки з ПДВ); створення анкети, загального плану аудиту, програми аудиту та робочих документів аудитора для перевірки ПДВ
Недостатня деталізація реєстрів обліку доходів і витрат, податкових платежів	Розробка та затвердження облікових реєстрів податкових доходів і витрат (податок на прибуток, ПДФО); складання графіка документообігу та «Приміток до податкової звітності» для уточнення стану обліку
Відсутність галузевого підходу до методики обліку розрахунків за податками	Включення до Наказу галузевих особливостей розрахунків за податками; документальне оформлення податкових операцій для специфічних підприємств (наприклад, сільськогосподарських)
Недостатня деталізація обліку єдиного податку	Розмежування сум єдиного податку як зобов'язань перед бюджетом і витрат поточного періоду; створення субрахунку 645 на рахунку 64; перейменування рахунку 98 на «Витрати оподаткування»

Джерело: складена за [3,78]

Серед пропонованих підходів до вдосконалення обліку податкових зобов'язань особливу увагу заслуговують рекомендації щодо покращення інформаційного забезпечення. Так, Н.М. Ткаченко пропонує доповнити примітки до річної фінансової звітності розділом XIV «Податки, збори, внески», який міститиме детальну інформацію про стан розрахунків за податковими платежами. Хоча такий підхід може сприяти підвищенню прозорості, слід врахувати, що фінансова звітність здебільшого орієнтована на зовнішніх користувачів, тоді як інформація щодо управління податками є важливою для внутрішнього аналізу та прийняття рішень. Група вчених (В.П. Шило, Н.І. Верхоглядова та С.Б. Ільїна) пропонує розробку та впровадження спеціального Звіту про стан податкових платежів підприємства. Цей звіт має містити обліково-аналітичні показники, що необхідні для глибокого аналізу податкових зобов'язань, ефективності системи управління податковими платежами та впливу податкового середовища на діяльність підприємства. Впровадження

такого звіту створить базу для більш ефективного прийняття управлінських рішень, дозволить оцінити ризики податкової діяльності й оптимізувати облік податкових зобов'язань [63,77].

Заслужують на особливу увагу публікації Остапенко Т. М., Кубецької О. М. [37] та Шепелюк В.А., Буркова Л.А. [75] в яких розглянуто практичні аспекти обліку розрахунків за виплатами працівникам, відповідно, розроблено механізми удосконалення обліку в контексті зменшення податкових витрат та удосконалення моделі обліку розрахунків за військовим збором і ЄСВ (табл. 3.2):

Таблиця 3.2

Огляд спеціальної літератури з питань обліку розрахунків за ПДФО, ВЗ, ЄСВ

Джерело	Основні проблемні питання та пропозиції
Остапенко Т. М., Кубецька О. М. Розрахунки за виплатами працівникам: обліковий та управлінський аспект. Теорія та практика управління суб'єктами підприємництва : колект. моногр. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. С. 33-37 [39]	Пропонується використання праці, робіт фізичних осіб-підприємців (СПД, ФОП)) з оформленням ЦПД, що зменшить податкові витрати та відповідно облік цих виплат пропонується вести не на субрахунку 663, а 685 та/або 631 на аналітичному рахунку ««Розрахунки з ФОП»» (це забезпечить відокремлення виплат, по яким не здійснюється сплата ПДФО, ЄСВ, ні військового збору). На 663 субрахунку (аналітичному рахунку № 66311) пропонується ведення лише оподатковуваних виплат ЦПХ фізичним особам. Робота з ФОП за ЦПД позбавляє підприємство від необхідності оформлення кадрової документації. Запропоновано розробити комплексне практичне керівництво з обліку розрахунків за виплатами та утримання з них, який покроково міститиме облікові процедури щодо нарахування та виплати заробітної плати та винагород.
Шепелюк В.А., Буркова Л.А. Облік поточних виплат працівникам: протиріччя у національному і міжнародному стандартах. Вчені записки Університету «КРОК» №2 (62), 2021. С. 53-62 [40]	Для обліку військового збору пропонується застосування рахунку 645 «Розрахунки за військовим збором» (оскільки окремого рахунку Планом рахунків № 291 не передбачено). Пропонується удосконалення синтетичного обліку розрахунків за ЄСВ, через введення додаткових субрахунків до рахунку 65 «Розрахунки за страхуванням»: 651.1 «Єдиний соціальний внесок на заробітну плату працівників», 651.2 «Єдиний соціальний внесок на заробітну плату інвалідів», 651.3 «Єдиний соціальний внесок на лікарняні».

Аналізуючи пропозиції науковців, автори (Кузьома В.В., Степанова А.О.)

виділити наступні напрями вдосконалення бухгалтерського обліку податкових зобов'язань:

1. Оптимізація податкової звітності (спрощення форм податкової звітності шляхом виключення даних, що дублюються в інших звітних документах; скорочення кількості додатків до податкових декларацій до мінімуму (1–2), оскільки вони часто не несуть значущої інформації для прийняття економічних рішень).

2. Організаційні зміни (включення до Наказу про облікову політику окремого розділу «Організація обліку податкових платежів»; розподіл обов'язків між працівниками бухгалтерського відділу з метою забезпечення підготовки повної та достовірної інформації про податкові зобов'язання без необхідності збільшення витрат на персона).

3. Доповнення річної фінансової звітності (розробка і включення до приміток до річної фінансової звітності нового розділу XIV «Податки, збори, внески», що висвітлює стан розрахунків за податковими платежами) [25].

Аналіз наукових публікацій за останні декілька років свідчить про активні дослідження та пропозиції щодо вдосконалення обліку розрахунків за податками, зборами та платежами. Напрями удосконалення включають:

1. Впровадження сучасних інформаційних технологій. Використання технології «блокчейн» для підвищення прозорості та ефективності облікових і аудиторських процедур, що дозволяє оптимізувати податкове навантаження та уникнути штрафних санкцій [23].

2. Оптимізація облікових процедур у специфічних галузях. Розробка методичних рекомендацій щодо обліку розрахунків за податком на доходи фізичних осіб у закладах охорони здоров'я, враховуючи особливості їх діяльності [58]. Адаптація облікових процедур для аграрних підприємств з урахуванням специфіки їх діяльності та податкового навантаження [71].

3. Підвищення ролі бухгалтерського обліку у виявленні податкових

порушень. Використання бухгалтерського обліку як інструменту для попередження та виявлення фактів приховування податкових платежів, що сприяє підвищенню фінансової дисципліни підприємств.

Загалом, науковці акцентують увагу на необхідності інтеграції сучасних технологій, адаптації облікових процедур до галузевих особливостей та посиленні контролю за податковими розрахунками для підвищення ефективності бухгалтерського обліку в Україні.

Останнім часом значну проблему викликають суперечливі питання та недоліки в обліку і відображенні податкового кредиту та податкових зобов'язань з ПДВ у звітності. Це спричиняє необхідність проведення додаткових досліджень та упорядкування існуючих підходів до цієї теми, а також визначення майбутніх напрямків досліджень у сфері обліку розрахунків з бюджетом за ПДВ.

Облік податкових зобов'язань за різними податками та і платежами став об'єктом досліджень вітчизняних учених, серед яких варто відзначити Єрмолаєва М.В., Лега О.В., Канцедал Н.А., Ходикіна А.А., Волчанська Л., Юшковський Д. А., Подолянчук О.А., Макаренко А.П., Ананьєва І.В. та інших.

Останнім часом проблема адміністрування ПДВ стає все більш актуальною, і вона є предметом численних досліджень та обговорень серед науковців і практиків. Т.М. Шульга акцентує увагу на складності управління податками в Україні, зокрема, податком на додану вартість. Автор вказує на існування ряду проблем, серед яких низький рівень розуміння платниками податків своїх зобов'язань, намагання занижувати податкову базу, спроби незаконного відшкодування податкового кредиту та вплив на добросовісних платників податків при виявленні сумнівних операцій. Для покращення ситуації Шульга вважає доцільним подальший розвиток електронної системи адміністрування ПДВ, що дозволить краще контролювати податкові операції [79].

Бурковська А.В., Ходикіна А.А. акцентують увагу на тому, що організація обліку розрахунків за податком на додану вартість залежить від низки факторів. Зокрема, важливу роль відіграють зміни в податковому законодавстві, які можуть мати як позитивний, так і негативний вплив. Більшість цих змін пов'язані з аналітичним обліком, що обумовлено особливостями обліку окремих господарських операцій [70].

Волчанська Л. та Юшковський Д. підкреслюють важливість контролю за розрахунками з ПДВ, особливо на етапах визначення податкових зобов'язань і податкового кредиту, перевірки первинних документів і обліку розрахунків з контрагентами. Вони наголошують на необхідності внутрішнього та зовнішнього контролю, а також на важливості спрощення податкових накладних і декларацій з ПДВ для зручності адміністрування [12].

Фоміна О. аналізує систему електронного адміністрування ПДВ та вказує на її важливість для ефективного контролю. Проте автор відзначає певні недоліки, зокрема проблему блокування податкових накладних, що потребує перегляду, а також необхідність удосконалення класифікації товарів у ЗЕД [67].

Подолянчук О. акцентує на важливості ПДВ для державного бюджету і зазначає, що цей податок є одним із найскладніших для управління, оскільки він часто асоціюється з корупцією, особливо у частині відшкодування податкового кредиту. Автор рекомендує удосконалити методи первинного обліку ПДВ і реєстрацію податкових накладних для забезпечення більш ефективного адміністрування [44].

Масіна Л. та О. Гусєв звертають увагу на зловживання, що виникають при адмініструванні ПДВ, оскільки цей податок є важливим джерелом наповнення бюджету. Автори вказують на проблеми, пов'язані з складною формою податкових накладних та відсутністю детальної інформації в звітності. Вони вважають, що вдосконалення обліку ПДВ дозволить знизити кількість помилок і спростить процес адміністрування [31].

Швець Ю. та Мозолевська А. підкреслюють важливість покращення адміністрування ПДВ, зокрема шляхом вдосконалення Податкового кодексу України, зменшення кількості пільг та застосування диференційованих ставок. Вони також наголошують на необхідності своєчасного відшкодування податкового кредиту та реформування системи адміністрування ПДВ відповідно до європейського досвіду [31].

Соколовська А. та Райнова Л. зазначають, що ПДВ є найефективнішим податком, що виконує як фіскальну, так і податкову функції. Вони вважають, що Україна не може відмовитися від цього податку, але необхідно постійно вдосконалювати методи адміністрування, щоб забезпечити відповідність сучасним економічним вимогам і стандартам ЄС [61].

У сфері обліку розрахунків за податками актуальною є проблема раціонального вибору методу обліку ПДВ. Шот А., Платонова Ю. вважають, що оптимальним є застосування методу «нарахувань», за якого момент визнання податкового кредиту та податкових зобов'язань співпадає з датою фактичної реалізації або отримання товарно-матеріальних цінностей. Це передбачає необхідність внесення змін до Податкового кодексу України (ПКУ) для скасування використання методу «першої події» при нарахуванні ПДВ.

Такий підхід забезпечує:

- 1) спрощення та оптимізацію роботи бухгалтерії щодо обліку ПДВ;
- 2) уніфікацію первинних документів бухгалтерського та податкового обліку;
- 3) спрощення форми й порядку складання податкової декларації з ПДВ;
- 4) достовірне відображення розрахунків із бюджетом за ПДВ у бухгалтерському обліку;
- 5) відповідність статей фінансової звітності критеріям їх визнання.

На думку авторів, для ефективної організації обліку ПДВ підприємствам варто доповнити Наказ про облікову політику окремим пунктом, наприклад, «Організація обліку податкових платежів». Він має враховувати норми чинного законодавства та містити рекомендації щодо моментів, які не охоплені ПКУ. Також необхідне чітке визначення посадових обов'язків бухгалтерів щодо обліку податкових платежів, зокрема розрахунків із ПДВ, а також розробка структурно-логічної схеми методики визначення таких розрахунків. Ця схема може стати додатком до Наказу про облікову політику, що дозволить стандартизувати процеси обліку та підвищити його ефективність [78].

Ці пропозиції спрямовані на підвищення ефективності облікових процесів, зменшення дублювання інформації та вдосконалення управління податковими зобов'язаннями на підприємствах.

Як показує проведений огляд публікацій, універсальних рекомендацій немає, оскільки кожне підприємство має власну специфіку управління, виробництва (діяльності), має особливості розрахунку виплат, відпускних і преміальних тощо. Завдання бухгалтера – забезпечити всі умови у тому, щоб оптимізувати облік в такий спосіб, щоб він повною мірою відповідав принципам бухгалтерського обліку та вимогам податкового законодавства.

Тож, пропозиції з удосконалення обліку розрахунків за податками можуть також передбачати:

1. Регулярне оновлення програмного забезпечення. Здійснювати регулярне оновлення облікових систем для забезпечення відповідності останнім законодавчим змінам.
2. Підвищення кваліфікації бухгалтерів через організацію регулярних тренінгів та семінарів для бухгалтерів з питань обліку заробітної плати та податкового законодавства.
3. Інтеграція облікових систем з банківськими системами для автоматичного відображення виплат працівникам.

4. Перехід на електронний документообіг (кадровий документообіг) для підвищення ефективності та зниження ризиків помилок при веденні обліку.

5. Моніторинг законодавчих змін - постійно відстежувати зміни в законодавстві, що стосуються оподаткування, та оперативно впроваджувати відповідні корективи в облікові процедури.

6. Розробка/впровадження мобільних додатків для доступу до облікових даних та здійснення розрахунків з будь-якого місця.

7. Інтеграція з HR-системами. Інтегрувати облікові системи з HR-системами для автоматизації процесів нарахування та виплати заробітної плати, нарахування (утримання) та сплати податків (зборів, платежів).

Впровадження цих пропозицій сприятиме підвищенню ефективності обліку розрахунків за податками, зменшенню ризиків помилок, а також забезпеченню відповідності облікових процесів вимогам сучасного законодавства. Це, в свою чергу, підвищить загальну продуктивність та фінансову стабільність підприємства.

Тож, питання обліку податкових зобов'язань в Україні привертають значну увагу науковців, які досліджують проблеми оптимізації, організації, автоматизації та прозорості цих процесів. У публікаціях виділяються основні напрями удосконалення: впровадження сучасних інформаційних технологій, таких як блокчейн, для підвищення прозорості обліку; адаптація облікових процедур до специфіки галузей, зокрема аграрного та медичного секторів; та інтеграція додаткових аналітичних інструментів, наприклад, звітів про стан податкових зобов'язань. Особливий акцент зроблено на вирішенні проблем з адмініструванням податку на додану вартість, включно з автоматизацією процесів, удосконаленням реєстрів та зниженням кількості штрафів за незначні порушення.

Таким чином, основними завданнями сучасного обліку податкових зобов'язань є спрощення звітності, деталізація процедур, впровадження

інноваційних технологій та посилення контролю для забезпечення точності й прозорості податкових операцій. Реалізація таких заходів дозволить не лише покращити якість облікових даних, але й оптимізувати податкове навантаження підприємств, сприяти їх фінансовій стабільності та підвищенню податкової дисципліни.

3.2. Напрями покращення системи внутрішнього контролю за податковими розрахунками

Аспекти удосконалення системи внутрішнього контролю на підприємствах, розглядаються в багатьох працях. Їх розгляд дає можливість запропонувати ряд напрямків удосконалення системи внутрішнього контролю для забезпечення правильності та своєчасності нарахувань і сплати податків на підприємствах:

1. Автоматизація процесів внутрішнього контролю. Це зменшує вплив людського фактора та підвищує точність облікових даних, та включає використання сучасних програмних продуктів для ведення податкового обліку та автоматичного формування податкової звітності, що дає можливість контролю коректності розрахунків за податками [81].

2. Створення чіткої системи внутрішнього аудиту. Система внутрішнього контролю повинна включати не лише бухгалтерський контроль, але й регулярний внутрішній аудит для перевірки правильності податкових розрахунків, сплати податків і зборів. Це дозволяє вчасно виявляти помилки та порушення, а також надавати рекомендації для їх усунення.

3. Регулярне навчання працівників. Система внутрішнього контролю повинна включати навчання працівників бухгалтерії та інших відповідальних осіб щодо актуальних змін у податковому законодавстві. Це забезпечить

належний рівень кваліфікації персоналу і дозволить уникати помилок у розрахунках.

4. Розробка детальних інструкцій і процедур. Важливим елементом є розробка чітких інструкцій і процедур, які регламентують порядок нарахування та сплати податків. Це дозволяє створити єдину практику для всіх підрозділів підприємства та забезпечити прозорість процесів внутрішнього контролю.

5. Використання зовнішнього аудиту. Важливим кроком для покращення внутрішнього контролю є також залучення зовнішнього аудиту, який може здійснювати перевірку відповідності податкових розрахунків нормам законодавства. Це надасть додаткову незалежну перевірку та посилить довіру до результатів податкового обліку.

Відсутність графіку документообігу на підприємстві щодо розрахунків за податками є мінусом системи контролю. З графіку документообігу можна було б простежити ланцюжок виконавців, відповідальних за оформлення та проведення документа: від складання документа та до здачі його в архів. З метою вдосконалення системи внутрішнього контролю заборгованості за податками, з метою належної організації документообігу за розрахунками з бюджетом, нами пропонується впровадження графіку (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Графік документообігу з розрахунками за податками та платежами (витяг)

Найменування документа	Відповідальний за складання	Терміни виконання	Терміни представлення	Призначення документа
1	2	3	4	5
Податкова накладна	Бухгалтерія, фінансовий відділ	Після здійснення операцій	Протягом 5 робочих днів після здійснення операції	Оформлення податкових зобов'язань за поставлені товари/послуги
Касовий чек (ПКО)	Касир, бухгалтерія	Після здійснення операції	Протягом 1 робочого дня після операції	Підтвердження факту готівкових розрахунків при оплаті товарів або послуг

Продовження табл. 3.3

1	2	3	4	5
Митна декларація	Відділ логістики, митний брокер	За необхідності (при імпорті/експорті)	Протягом 3 робочих днів після подачі декларації	Оформлення митних платежів при ввезенні/вивезенні товарів
Накладна	Відділ постачання, логістики (збуту)	Після відвантаження товарів	Протягом 3 робочих днів після відвантаження товару	Оформлення підтвердження про передачу товарів покупцю
Товарно-транспортна накладна	Відділ постачання, логістики (збуту)	Після відправлення товарів	Протягом 3 робочих днів після перевезення товару	Документ, що підтверджує передачу товару для транспортування
Акт приймання-здачі виконаних робіт (надання послуг)	Відділ закупівель, бухгалтерія	Після виконання робіт/послуг	Протягом 3 робочих днів після виконання	Підтвердження факту виконання робіт або надання послуг
Платіжне доручення (на сплату податків)	Бухгалтерія, фінансовий відділ	За потребою (після нарахування)	Не пізніше терміну сплати податку	Сплата податків відповідно до нарахованих зобов'язань
Виписка банку (про здійснені платежів за податками і платежами)	Бухгалтерія, фінансовий відділ	Після здійснення платежу	Протягом 3 робочих днів	Підтвердження факту сплати податків та зборів
Акт про нарахування штрафних санкцій (за прострочення податкових платежів)	Бухгалтерія, юрист	У разі необхідності	Не пізніше 5 робочих днів після нарахування	Визначення штрафів та пені за несвоєчасну сплату податків

Джерело: авторська розробка.

Одним з напрямів покращення системи внутрішнього контролю за податковими розрахунками вважаємо чітке визначення функцій і повноважень суб'єктів внутрішнього контролю на підприємстві. Зазвичай на підприємствах обов'язки з контролю за податковими платежами покладаються на головного

бухгалтера та ревізійні комісії, хоча в деяких випадках цей контроль здійснюється і керівником підприємства. Однак, для підвищення ефективності контролю необхідно забезпечити тісну співпрацю всіх органів контролю на підприємстві.

У цьому контексті важливим кроком є нормативно-правове закріплення обов'язків і повноважень кожного органу внутрішнього контролю у наказі про облікову політику підприємства. Це дозволить забезпечити чітке розмежування обов'язків та відповідальності різних рівнів контролю, що підвищить ефективність контролю за податковими розрахунками. Такий підхід дозволяє навести порядок у внутрішньому контролі та забезпечити високий рівень відповідальності за виконання податкових зобов'язань підприємства.

Одним із напрямів покращення системи внутрішнього контролю за податковими розрахунками є створення відділу внутрішнього контролю на підприємствах, що забезпечить ефективний контроль за розрахунками з бюджетом. Такий підрозділ дасть можливість керівництву підприємства здійснювати своєчасне управління оподаткуванням, надавати рекомендації щодо покращення роботи фінансових і бухгалтерських відділів та знижувати ризики помилок у податкових розрахунках.

Враховуючи специфіку підприємств, доцільно визначити суб'єкти внутрішнього контролю. Це дозволить організувати внутрішній контроль, який найкраще відповідає його потребам. Водночас, система внутрішнього контролю повинна бути ґрунтована на інтересах податкоплатника та держави, забезпечуючи точність і своєчасність податкових розрахунків.

Також важливо регламентувати діяльність підрозділів підприємства, відповідальних за внутрішній контроль, через розробку розділу "Організація внутрішнього контролю розрахунків за податками" в наказі про облікову політику. Цей розділ повинен містити чітко визначені обов'язки та повноваження кожного суб'єкта контролю, що дозволить зменшити податкові

ризика та попередити можливі штрафні санкції.

Одним із ключових напрямів покращення системи внутрішнього контролю за податковими розрахунками є чітке визначення функцій і повноважень різних рівнів контролю на підприємстві. Це дозволяє забезпечити ефективний контроль за податковими платежами та зниження ризиків помилок або зловживань. Загалом, чітке розмежування функцій на різних рівнях внутрішнього контролю дозволяє забезпечити всебічний контроль за податковими розрахунками, що сприяє покращенню управління податковими ризиками та забезпеченню належного виконання податкових зобов'язань підприємства.

На першому рівні, який включає керівника підприємства, власника, спостережну раду, правління та головного бухгалтера, передбачено контроль за правом на застосування спеціальних податкових режимів та контроль за формуванням пакету документів для реєстрації платником податків. Цей рівень також включає загальний контроль за податковими зобов'язаннями, що може бути виконано як внутрішніми фахівцями, так і зовнішніми аудиторами.

На другому рівні, до якого входять ревізійні комісії, працівники служби внутрішнього аудиту та інвентаризаційна комісія, здійснюється контроль за оформленням, веденням і поданням податкової документації, такої як накладні та декларації. Ці функції мають контрольний характер і виконуються відповідно до внутрішніх нормативних документів.

На третьому рівні, до якого належать працівники функціональних служб і відділів, реалізується контроль за податковими розрахунками в межах посадових обов'язків.

На четвертому рівні, робітники підприємства здійснюють контрольні функції безпосередньо в процесі господарської діяльності. Цей рівень також важливий для забезпечення правильності розрахунків і виконання податкових зобов'язань на щоденній основі [28].

Одним із напрямів покращення системи внутрішнього контролю за податковими розрахунками вважаємо розробку спеціальних форм внутрішньої звітності, які забезпечать додаткове інформаційне джерело для управлінського персоналу. Це дозволить підвищити ефективність контролю за податковими зобов'язаннями на підприємстві. Для цього необхідно визначити умови та терміни виконання контрольних завдань, розробити чітку координацію між суб'єктами контролю, а також проводити моніторинг виконання вимог внутрішньої системи контролю та аналізувати її ефективність.

Для реалізації таких заходів важливо розробити структуру параграфу «Організація внутрішнього контролю розрахунків за податками» в рамках наказу про облікову політику підприємства. Ця структура повинна включати такі складові, як загальні положення щодо підрозділу, вимоги до контролю за нарахуванням і сплатою податків, основні джерела інформації для контролю, методику здійснення перевірок, а також порядок оформлення результатів перевірки. Включення таких елементів допоможе забезпечити чіткість і ефективність контролю, а також уникнути помилок у розрахунках і недотримання податкових зобов'язань.

Впровадження систематичного внутрішнього контролю з чіткими правилами та формами звітності дозволить підвищити ефективність розрахунків за податками на підприємствах, забезпечити їх відповідність законодавству та знизити ризики помилок і штрафних санкцій.

У підсумку, належна організація системи внутрішнього контролю на підприємствах, включаючи створення відповідних підрозділів і розробку чітких процедур контролю, дозволить знизити ймовірність помилок у податкових розрахунках та забезпечити більш ефективне виконання податкових зобов'язань підприємства.

Тож, висновок якого доходимо: удосконалення системи внутрішнього контролю за податковими розрахунками є важливим елементом забезпечення

ефективного функціонування підприємств. Серед ключових напрямів покращення можна виділити автоматизацію процесів обліку, впровадження регулярного внутрішнього аудиту, підвищення кваліфікації персоналу, розробку чітких інструкцій та процедур, а також залучення зовнішнього аудиту. Ці заходи сприятимуть зниженню впливу людського фактора, своєчасному виявленню помилок і порушень, а також забезпеченню прозорості податкових розрахунків. Крім того, розробка графіків документообігу дозволяє чітко визначити відповідальних осіб і терміни виконання завдань, що мінімізує податкові ризики.

Ефективність внутрішнього контролю також залежить від чіткого розподілу функцій і повноважень між суб'єктами контролю. Важливою є розробка та закріплення цих повноважень у внутрішніх нормативних документах, таких як наказ про облікову політику підприємства. Створення спеціалізованих відділів внутрішнього контролю, а також використання внутрішньої звітності сприятимуть своєчасному управлінню податковими зобов'язаннями. Такий підхід забезпечить дотримання податкового законодавства, знизить ризики штрафів і покращить фінансовий стан підприємства.

ВИСНОВОК

Ефективна й прозора система обліку податкових зобов'язань дозволяє підприємствам мінімізувати ризики, пов'язані з порушенням законодавства, уникнути штрафних санкцій, оптимізувати податкові нарахування в межах чинних норм і забезпечити вчасність сплати податків. Крім того, позитивна податкова історія є важливою для формування іміджу підприємства перед партнерами, інвесторами та контролюючими органами.

Виділяють 2 основні функції податків: фіскальну та регулюючу, а також підфункції податків - контрольну, розподільну, соціальну.

Податковий контроль є відокремленим та обов'язковим елементом державного фінансового контролю. Він стежить за правильністю податкових розрахунків, які в свою чергу мають прямий вплив на формування бюджету держави, її фінансову стійкість та формування сприятливого економічного середовища.

ТОВ «Актіс Груп» спеціалізується на наданні допоміжних послуг у сфері добування корисних копалин та розробленню кар'єрів. Підприємство демонструє позитивну динаміку розвитку за ключовими показниками, такими як виручка, власний капітал та продуктивність праці. Однак суттєве зниження чистого прибутку, скорочення залишкової вартості основних засобів і ліквідності свідчить про необхідність оптимізації витрат, модернізації активів та підвищення фінансової дисципліни. Так, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів) у 2023 році порівняно з 2021 роком зменшився більше ніж на 24 млн. грн. (на 50,5%), досягнувши 23 825,8 тис. грн. Це свідчить про суттєве зменшення масштабів діяльності товариства.

За даними з податкових реєстрів України ТОВ «Актіс Груп» перебуває на обліку в податкових органах як платник за загальною системою оподаткування, має дійсне свідоцтво платника ПДВ в реєстрі платників ПДВ та є платником

податку на прибуток.

Правильне ведення бухгалтерського обліку на рахунках обліку сприяє прозорості та достовірності фінансової та податкової звітності підприємства. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків із бюджетом за податками є важливою складовою бухгалтерського обліку, що забезпечує структуроване та прозоре відображення господарських операцій. Чітка організація обліку податкових зобов'язань та кредитів дозволяє підприємству ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами та дотримуватися податкового законодавства. Зокрема, механізми нарахування податків на заробітну плату працівників (ПДФО, військовий збір, ЄСВ) і алгоритми їх утримання та сплати гарантують коректність розрахунків та виконання зобов'язань перед державою. Особливості оподаткування виплат за цивільно-правовими договорами, а також застосування пільг і максимальних баз для ЄСВ відображають адаптивність облікових процедур до специфіки кожного підприємства.

Облік інших податків, таких як податок на нерухоме майно, податок на прибуток та ПДВ, товариством здійснюється з урахуванням правил бухгалтерського та податкового обліку, а також законодавчих вимог. Для забезпечення точності розрахунків використовуються типові записи, аналітичні субрахунки та податкові декларації. Важливим аспектом є взаємозв'язок синтетичного обліку із аналітичним — що деталізує операції. Таким чином, системний підхід до обліку розрахунків за податками та платежами формує базу для фінансової стабільності підприємства та мінімізації ризиків, пов'язаних із податковими санкціями. Стан та динаміка розрахунків підприємства з бюджетом за податками свідчить про певні труднощі та виклики, з якими зіткнулося ТОВ «Актіс Груп» у 2022 році, але також показує позитивну тенденцію до відновлення у 2023 році. Для подальшого покращення фінансових показників підприємству необхідно зосередитись на підвищенні ефективності діяльності, оптимізації витрат та пошуку нових ринків збуту.

Контроль правильності нарахування та повноти сплати податків до бюджету є важливою складовою діяльності підприємств і державних контролюючих органів. Він забезпечує відповідність податкових зобов'язань чинному законодавству, мінімізує ризики фінансових втрат і штрафних санкцій. Основними інформаційними джерелами є нормативно-законодавчі акти, фінансова та податкова звітність, облікові реєстри та інші внутрішні документи підприємства, а також зовнішні дані, зокрема виписки банків і повідомлення від податкових органів. Використання цих джерел дозволяє проводити комплексний аналіз податкових розрахунків, виявляти помилки, контролювати їх виправлення та забезпечувати своєчасне виконання зобов'язань перед бюджетом. У сучасних умовах ефективність контролю підвищується завдяки застосуванню як прямих (інвентаризація, перевірка документів), так і непрямих (аналіз зовнішніх даних) методів податкового контролю. Особливої уваги набуває автоматизація процесів, що спрощує аналіз податкової звітності та облік платежів. У період воєнного стану в Україні діють обмеження на проведення окремих видів податкових перевірок, що спрямовано на підтримку бізнесу, проте це не зменшує необхідності дотримання податкової дисципліни. Внутрішній контроль підприємств повинен бути орієнтований на запобігання помилкам, забезпечення прозорості фінансових операцій та ефективне управління податковими ризиками. Питання обліку податкових зобов'язань в Україні привертають значну увагу науковців, які досліджують проблеми оптимізації, організації, автоматизації та прозорості цих процесів. У публікаціях виділяються основні напрями удосконалення: впровадження сучасних інформаційних технологій, таких як блокчейн, для підвищення прозорості обліку; адаптація облікових процедур до специфіки галузей, зокрема аграрного та медичного секторів; та інтеграція додаткових аналітичних інструментів, наприклад, звітів про стан податкових зобов'язань. Особливий акцент зроблено на вирішенні проблем з адмініструванням податку на додану вартість, включно

з автоматизацією процесів, удосконаленням реєстрів та зниженням кількості штрафів за незначні порушення.

Таким чином, основними завданнями сучасного обліку податкових зобов'язань є спрощення звітності, деталізація процедур, впровадження інноваційних технологій та посилення контролю для забезпечення точності й прозорості податкових операцій. Реалізація таких заходів дозволить не лише покращити якість облікових даних, але й оптимізувати податкове навантаження підприємств, сприяти їх фінансовій стабільності та підвищенню податкової

Удосконалення системи внутрішнього контролю за податковими розрахунками є важливим елементом забезпечення ефективного функціонування підприємств. Серед ключових напрямів покращення можна виділити автоматизацію процесів обліку, впровадження регулярного внутрішнього аудиту, підвищення кваліфікації персоналу, розробку чітких інструкцій та процедур, а також залучення зовнішнього аудиту. Ці заходи сприятимуть зниженню впливу людського фактора, своєчасному виявленню помилок і порушень, а також забезпеченню прозорості податкових розрахунків. Крім того, розробка графіків документообігу дозволяє чітко визначити відповідальних осіб і терміни виконання завдань, що мінімізує податкові ризики.

Ефективність внутрішнього контролю залежить від чіткого розподілу функцій і повноважень між суб'єктами контролю. Важливою є розробка та закріплення цих повноважень у внутрішніх нормативних документах, таких як Наказ про облікову політику підприємства. Створення спеціалізованих відділів внутрішнього контролю, а також використання внутрішньої звітності сприятимуть своєчасному управлінню податковими зобов'язаннями. Такий підхід забезпечить дотримання податкового законодавства, знизить ризики штрафів і покращить фінансовий стан підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко Володимир. Податкова держава: генезис, концепція, еволюція. Світ фінансів 2008. 7-8 с.
2. Барановська Н.І. Характеристика функцій податкового контролю. Актуальні питання фінансової теорії та практики: тези заочно-дистанційної наукової конференції студентів і молодих вчених, Ч.1, 15.04.2022 р. м. Тернопіль. 2022. 13-15 с.
3. Білобровенко Т.В. Бухгалтерський облік і контроль розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2018. 23 с.
4. Бойко О. Еволюція податкової системи України. Ефективність державного управління. Вип. 2 (51), частина 2. 2017. 242 с.
5. Болдовська К.П., Костенко Ю.О., Хорошилова І.О. Теоретичні аспекти податку на прибуток підприємств як облікової політики. Економіка та суспільство, вип. № 33. 2021.
6. Бровко Л., Азаров Є. Податки: сутність, ознаки та призначення: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро, 2021. 65-66 с.
7. Бурова Т.А. Інформаційні основи облікової політики та шляхи їх удосконалення. Науковий вісник Полісся. 2016. № 2(6). С. 73–78.
8. Бурова Т.А., Волковицька О.М. Удосконалення організації обліку податкових платежів на підприємстві. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія «Економічні науки». 2014. Вип. 5.2. С. 28–33.
9. Внутрішньогосподарський контроль : навч. посібник / Л. А. Костирко, Ю. І. Клюс, І. М. Кушал, М. Ю. Манухіна, О. М. Розмислов. С. : Видавництво СНУ ім. В. Даля, 2018. 320 с.
10. Волошан І.Г., Волковська Я.В. Облікова і податкова політика в

управлінні бізнес-процесами промислових підприємств. Бізнес Інформ. 2019. № 1. С. 273–278.

11. Волошенюк І.Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток : стаття в електронному журналі «Ефективна економіка». Київ. 2017. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5701> (дата звернення: 18.12.2021)

12. Волчанська Л., Юшковський Д. Податковий аспект організації обліку та аудиту податку на додану вартість. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 55.

13. Головбух. Платформа бухгалтерія. Загальна система оподаткування і ФОП 2024. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7066-for-na-zagalny-sistem-opodatkuвання> (дата звернення: 25.12.2024)

14. Єдиний реєстр податкових накладних. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7216-diniy-restr-podatkovih-nakladnih> (дата звернення: 18.12.2024)

15. Головбух. Платформа бухгалтерія. Бухоблік ПДВ 2023. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7705-buhoblk-pdv> (дата звернення: 18.12.2024)

16. Головбух. Платформа бухгалтерія. Військовий збір: як і з якого числа вираховувати URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7401-vyskoviy-zbr>. (дата звернення: 17.12.2024)

17. Гончаренко О.В., Нікітіна Т.М., Каплій В.В. Еволюція податкових форм регулювання економічних процесів: стаття. Інвестиції: практика та досвід №8/2012.

18. Дебет-Кредит. Розміри ЄСВ-2024. URL: <https://services.dtkr.ua/catalogues/indexes/13-rozmiri-jesv-2024>. (дата звернення: 17.12.2024)

19. Діденко С.В., Жушман Я.В. Облік розрахунків підприємства з бюджетом з податку на додану вартість. Економіка і регіон. 2012. № 4(35). С.

195–198.

20. Драчук В.Ю. Теоретичні аспекти формування облікової політики щодо розрахункових операцій з бюджетом за податковими платежами. Облік і фінанси. 2016. № 1. С. 22–26.

21. Єрмолаєва М., Лега, О., Канцедал Н. ПДВ: актуальні питання обліку розрахунків та звітності. Цифрова економіка та економічна безпека, 2024, Вип. 1 (10), 119-128. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2020/9.pdf (дата звернення: 17.12.2024)

22. «Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій»: Інструкція № z0893-99 від 21.12.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> . (Редакція від 23.02.2024).

23. Кононенко Л. В., Назарова Г. Б., Оришака О. В. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2020. Вип. I–II (77–78). С. 202–210.

24. Контроль і ревізія: навч. посіб. / за ред. Р. Л. Хом'яка, О. В. Тесак. Львів: ТОВ "Видавнича група "Бухгалтери України", 2021. 264с.

25. Кузьома В. В. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку із бюджетом розрахунків аграрних підприємством та шляхи їх вирішення. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Миколаїв 2017. №20. С. 990–992. URL: <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/201.pdf> (дата звернення: 23.12.2021)

26. Купалова Г., Матвієнко Т. Нормативно правове забезпечення обліку та аудиту виконання зобов'язань за податками і зборами в умовах фінансово-економічної кризи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2010. 33-34 с.

27. Кучер С. В. Бухгалтерський облік і внутрішній контроль операцій з нарахування та сплати податку на прибуток : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2012. 22 с.
28. Кушніренко О.А. Організація внутрішнього контролю розрахунків за податками у діяльності сільськогосподарських підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2014. Вип. 9-1, 2014. С. 194-199.
29. Кушніренко О.А. Розрахунки за податками сільськогосподарських підприємств як об'єкт обліку і контролю. Облік і фінанси. 2017. № 2(76). С. 727–735.
30. Лега О.В. Облік розрахунків за податками та платежами: систематизація поглядів. Інфраструктура ринку. 2021. Вип. №54. С.259-266. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2021/54_2021/43.pdf
31. Масіна Л.О., Гусєв А.О. Облік податку на додану вартість на підприємстві: поточний стан та шляхи реформування. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2021. Том 20. Вип. 2 (48). С. 169–183
32. Меліхова Т. О. Проблеми визначення сутності та елементів податку: стаття в електронному журналі «Ефективна економіка». Київ, 2009. №4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=91> (дата звернення: 15.12.2021)
33. Меліхова Т.О., Штепа В.В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. Агросвіт. 2020. № 22. С. 34–42.
34. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 (МСБО 12). «Податки на прибуток» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_012#Text
35. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 33 (МСБО 33). «Прибуток на акцію» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_064#Text

36. Новосельська Л.І. Інформаційні моделі податкового обліку. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.11 С. 353–358. 13. Новосельська Л.І. Методичні аспекти організації податкового обліку. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.11. С. 274–280.

37. Остапенко Т. М., Кубецька О. М. Розрахунки за виплатами працівникам: обліковий та управлінський аспект. Теорія та практика управління суб'єктами підприємництва : колект. моногр. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. С. 33-37

38. Очеретько Л.М., Підлужна О.В. Актуальні проблеми та шляхи удосконалення обліку розрахунків з податку на додану вартість. Сталий розвиток економіки. 2013. № 3. С. 270–273.

39. Павлова Г.Є., Халатур С.М., Васільєва Л.М., Добровольська О.В., Чернецька О.В., Приходько І.П., Губарик О. М. Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств умовах нестійкої економіки. Колективна монографія. Дніпро, 2021. 123 с.

40. Плахтій Т.Ф. Облік та аудит розрахунків за податками на сільськогосподарських підприємствах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2011. 20 с.

41. Податкова система : посібник / О. В. Балашова, Г. О. Роганова. – Краматорськ : ДДМА, 2016. 8-11 с.

42. Податкова система : навчальний посібник / Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.]; за ред. В.Г. Баранової. Одеса: ВМВ, 2014. 34-42 с.

43. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (Редакція від 01.12.2024)

44. Подолянчук О.А. Податок на додану вартість: сутність та стан первинного обліку. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 1. С. 82–102.

45. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон України № 996–XIV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> . (Редакція від 03.09.2024).

46. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану»: Закон України №№ 4015-IX від 10.10.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4015-IX#Text> . (Редакція від 10.10.2024).

47. «Про внесення змін до Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків»: Наказ Міністерства фінансів України №386 від 26.03.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0465-18#Text> . (Редакція від 26.03.2018).

48. «Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»: Наказ Міністерства фінансів України №449 від 20.04.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-15#Text> . (Редакція від 05.12.2024).

49. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України»: Наказ Міністерства фінансів України № 635 від 27.06.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> . (Редакція від 18.10.2022).

50. «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання"»: Наказ Міністерства фінансів України № 20 від 31.01.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> . (Редакція від 03.11.2020).

51. «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток"»: Наказ Міністерства фінансів України № 353 від 28.12.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> . (Редакція від 17.02.2023).

52. «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 24 "Прибуток на акцію"»: Наказ Міністерства фінансів України № 344 від 16.07.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0647-01#Text> . (Редакція від 17.02.2023).

53. «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування»: Наказ Міністерства фінансів України №291 від 30.11.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> . (Редакція від 29.07.2022).

54. «Про затвердження Порядку подання інформації про платників податків, об'єкти оподаткування та об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, для забезпечення ведення їх обліку, а також обчислення та справляння податків і зборів»: Постанова кабінету міністрів України № 1386 від 21.12.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1386-2011-%D0%BF#Text>. (Редакція від 22.11.2022).

55. «Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів»: Постанова Кабінету Міністрів України № 1706 від 28.10.1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-98-%D0%BF#Text>. (Редакція від 28.10.1998).

56. Прокопович Л.Б., Шевчук С.В. Раціоналізація облікових процедур визначення оподаткованого прибутку підприємств. Наукові праці. Економіка. 2016. Вип. 263. Т. 275. С. 84–90.

57. «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»: Закон України №877-V від 05.04.2007 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> . (Редакція від 15.11.2024).

58. Пугаченко О., Фоміна Т. Організація обліку розрахунків за податком на доходи фізичних осіб у закладах охорони здоров'я. Економіка та

суспільство, 2024. Вип. 64. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-147>
(дата звернення: 19.12.2024)

59. Савчук, Ю.С. Нормативно-правове регулювання розрахунків За податком на додану вартість // Студентський науковий вісник. Серія «Економічні та гуманітарні науки». Науковий збірник. Випуск 17. Частина 2. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2015. – 208 с.

60. Скорнякова Ю.Б. Єдиний податок юридичних осіб: питання відображення в обліку та фінансовій звітності. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління». 2019. Т. 30(69). № 4. С. 146–153.

61. Соколовська А.М., Райнова Л.Б. Податок на додану вартість: підходи до реформування в Україні та Євросоюзі. Економіка та держава. 2020. № 8. С. 43-46

62. Соловійова Ю.О. Еволюція податкового контролю. Держава і право. Вип. 48. 282 с.

63. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник; 5-е вид., доп. і перероб. К. : Алерта, 2011. 976 с.

64. ТОВ «Actis Group». URL: <https://actis-ua.com/en/about-company/>
(дата звернення: 17.12.2024)

65. Фінансовий облік : навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.

66. Фінансовий облік : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, П. Н. Денчук [та ін.]. 3-тє вид., доповн. та переробл. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 488 с.

67. Фоміна О.В. Облікове забезпечення управління розрахунками з бюджетом за ПДВ : стаття в електронному журналі «Ефективна економіка». Київ. 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/5.pdf (дата звернення: 18.12.2024)

68. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б., Коломоєць О.Д. Податкові перевірки як спосіб здійснення податкового контролю. URL: [https://economics.kntu.kr.ua/pdf/9\(42\)/18.pdf](https://economics.kntu.kr.ua/pdf/9(42)/18.pdf) (дата звернення: 19.12.2024)
69. Фоміна Т.В. Сутність податкового контролю. Сучасний рух науки: тези доп. XI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 8-9 жовтня 2020 р. – Дніпро, 2020. 347-349 с.
70. Ходикіна А.А., Бурковська А.В. Актуальні тенденції обліку розрахунків з податку на додану вартість. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаїв. 2015. Вип. 8. С. 1196-1199.
71. Чернецька, О., Мінковська А., Атамас О. Особливості обліку розрахунків за податками в аграрних підприємствах. Економіка та суспільство, 2021. Вип. 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-14> (дата звернення: 18.12.2024)
72. Чирва А.А. Удосконалення облікової політики підприємства в частині обліку ПДВ. Облік і фінанси. 2015. № 4. С. 67–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2015_4_12
73. Швець Ю.О., Мозолєвська А. І. ПДВ в Україні: проблеми стягнення та перспективи впровадження закордонного досвіду. Економіка та управління національним господарством. 2019. Вип. 47-1. С. 101–106. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/47_1_2019/20.pdf (дата звернення: 18.12.2024)
74. Шевченко Л.Я. Інтегрований облік в управлінні процесом оподаткування підприємства. Облік і фінанси. 2016. № 2(72). С. 90–95.
75. Шепелюк В.А., Буркова Л.А. Облік поточних виплат працівникам: протиріччя у національному і міжнародному стандартах. Вчені записки Університету «КРОК» №2 (62), 2021. С. 53-62
76. Шеремета В.П. Бухгалтерський облік податку на прибуток та відображення його у фінансовій звітності : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2018. 24 с.

77. Шило В.П., Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії. Курс лекцій, практичних завдань та методичних вказівок з виконання контрольних робіт з використанням ПЕОМ : навч.-практ. посіб. К. : Кондор, 2011. 172 с.

78. Шот А., Платонова Ю. Проблеми та напрями вдосконалення обліку розрахунків за податком на додану вартість на підприємствах України. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2018. № 2. С. 151-160.

79. Шульга Т.М., Зима В.О. Податок на додану вартість : зміст та адміністрування. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 6. С. 420–422. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/98.pdf (дата звернення: 20.12.2024)

80. Шура Н. О., Буркова Л. А., Семеняка Т. В. Сутність, значення та актуальні питання оподаткування в Україні в сучасних умовах господарювання: стаття в електронному журналі «Ефективна економіка». Київ, 2016.

81. Яровенко Г.М. Перспективи автоматизації внутрішнього контролю на підприємстві. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_EK/Yarovenko_2.pdf (дата звернення: 25.12.2024)

82. YouControl. ТОВ «Актіс Груп». URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/35681608/ . (дата звернення: 15.12.2024)

83. Smartfin.ua. Податкова соціальна пільга в 2024 році. URL: <https://smartfin.ua/page/podatкова-sotsialna-pilga-v-2024-rotsi>. (дата звернення: 15.12.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність малого підприємства за 2021 рік

Додаток І
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу І)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство

Дата(рік,місяць,число)

Товариство з обмеженою відповідальністю "Актіс Груп"

за СДРНОУ

Територія ДНІПРОПЕТРОВСЬКА

за КАТОГТГ 1

Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю

за КОПФГ

Вид економічної діяльності Надання в оренду будівельних машин і устаткування

за КВЕД

Середня кількість працівників, осіб 42

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон вулиця Ліварна, буд. 4, оф. 502, м. ДНІПРО, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 49044, Україна

Коди		
2022	01	01
35681608		
UA1202001001051202		
240		
77.32		

7351604

І.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Форма № І-м Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
І. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	7,7	1,5
Первісна вартість	1001	12,3	12,3
Накопичена амортизація	1002	(4,6)	(10,8)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2 140,2	-
Основні засоби :	1010	10 532,9	8 488,6
первісна вартість	1011	39 267,5	37 563,3
знос	1012	(28 734,6)	(29 074,7)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	16 111,9
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом І	1095	12 680,8	24 602,0
ІІ. Оборотні активи			
Запаси :	1100	1 725,7	3 636,7
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	15 917,2	5 779,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	459,9	2 129,9
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 470,9	54,4
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	407,5	842,8
Усього за розділом ІІ	1195	21 981,2	12 443,1
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	34 662,0	37 045,1

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	51,5	51,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 220,6	9 281,4
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	8 272,1	9 332,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	22 852,3	1 581,6
розрахунками з бюджетом	1620	350,3	1 112,5
у тому числі з податку на прибуток	1621	130,2	5,0
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3 187,3	24 148,2
Усього за розділом III	1695	26 389,9	26 842,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	34 662,0	37 045,1

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	48 097,5	48 081,1
Інші операційні доходи	2120	24 118,2	241,4
Інші доходи	2240	1 990,6	3 220,3
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	74 206,3	51 542,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(43 634,5)	(43 320,7)
Інші операційні витрати	2180	(12 091,5)	(6 147,6)
Інші витрати	2270	(17 181,2)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(72 907,2)	(49 468,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	1 299,1	2 074,5
Податок на прибуток	2300	(238,2)	(373,4)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	1 060,9	1 701,1

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП Микола

Олександр

Володимиров

Краснобаєва

Оксана

Дмитрівна

Момот Олександр Володимирович

(ініціали, прізвище)

Краснобаєва Оксана Дмитрівна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Фінансова звітність малого підприємства за 2022 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Актіс Груп"	Дата(рік,місяць,число)	2023	01	01
Територія	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за ЄДРПОУ	35681608		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОТГГ	UA12020010010512802		
Вид економічної діяльності	Надання в оренду будівельних машин і устаткування	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників, осіб	37	за КВЕД	77.32		
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця Липарна, буд. 4, оф. 502, м. ДНІПРО, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 49044, Україна		7351604		

I. Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1,5	-
Первісна вартість	1001	12,3	-
Накопичена амортизація	1002	(10,8)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	8 488,6	7 452,5
первісна вартість	1011	37 563,3	37 492,2
знос	1012	(29 074,7)	(30 039,7)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	16 111,9	16 111,9
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	24 602,0	23 564,4
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	3 636,7	2 510,5
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 779,3	7 437,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 129,9	2 667,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	54,4	61,2
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	842,8	217,6
Усього за розділом II	1195	12 443,1	12 893,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	37 045,1	36 458,1

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паєвий) капітал	1400	51,5	51,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9 281,4	9 382,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	9 332,9	9 433,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 581,6	2 144,5
розрахунками з бюджетом	1620	1 112,5	58,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	5,0	8,3
розрахунками зі страхування	1625	-	33,2
розрахунками з оплати праці	1630	-	128,5
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	24 148,2	23 331,1
Усього за розділом III	1695	26 842,3	25 695,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	37 045,1	36 458,1

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2022 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 329,3	48 097,5
Інші операційні доходи	2120	1 413,8	24 118,2
Інші доходи	2240	14,1	1 990,6
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	10 757,2	74 206,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5 957,7)	(43 634,5)
Інші операційні витрати	2180	(4 475,8)	(12 091,5)
Інші витрати	2270	(168,3)	(17 181,2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(10 601,8)	(72 907,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	155,4	1 299,1
Податок на прибуток	2300	(54,6)	(238,2)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	100,8	1 060,9

Керівник _____ (підпис)
Головний бухгалтер _____ (підпис)

ЕП Момот
Олександр
Володимирович
Момот Олександр Володимирович _____ (ініціали, прізвище)
Оксана
Дмитрівна
Краснобаєва Оксана Дмитрівна _____ (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Фінансова звітність малого підприємства за 2023 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Актіс Груп"	Дата(рік,місяць,число)	2024	01	01
Територія	Дніпропетровська	за ЄДРПОУ	35681608		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОГТГ ¹	UA12020010010512002		
Вид економічної діяльності	Надання допоміжних послуг у сфері добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів	за КОПФГ	240		
		за КВЕД	09.90		
Середня кількість працівників, осіб	36				
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця Литварна, буд. 4, оф. 502, м. Дніпро, Дніпропетровська обл., 49044, Україна		7351604		

I. Баланс на 31 грудня 2023 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	7 452,5	4 214,7
первісна вартість	1011	37 492,2	35 904,6
знос	1012	(30 039,7)	(31 689,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	16 111,9	16 111,9
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	23 564,4	20 326,6
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	2 510,5	4 288,2
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7 437,0	8 643,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 667,4	3 693,9
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	61,2	1 250,6
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	217,6	295,5
Усього за розділом II	1195	12 893,7	18 171,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	36 458,1	38 498,3

Продовження додатку В

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	51,5	51,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9 382,2	10 081,3
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	9 433,7	10 132,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	2 144,5	7 912,9
розрахунками з бюджетом	1620	58,1	270,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	8,3	153,5
розрахунками зі страхування	1625	33,2	36,1
розрахунками з оплати праці	1630	128,5	138,8
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	23 331,1	19 948,1
Усього за розділом III	1695	25 695,4	28 306,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	36 458,1	38 498,3

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2023 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	23 825,8	9 329,3
Інші операційні доходи	2120	5 961,0	1 413,8
Інші доходи	2240	8,1	14,1
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	29 794,9	10 757,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(19 458,1)	(5 957,7)
Інші операційні витрати	2180	(9 301,7)	(4 475,8)
Інші витрати	2270	(182,6)	(168,3)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(28 942,4)	(10 601,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	852,5	155,4
Податок на прибуток	2300	(153,5)	(54,6)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	699,0	100,8

Керівник _____ (підпис)

Головний бухгалтер _____ (підпис)

*ЕП Момот
Олександр
Володимирович*

Момот Олександр Володимирович _____

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

IV Міжнародна науково-практична конференція «SCIENCE AND TECHNOLOGY: CHALLENGES, PROSPECTS AND INNOVATIONS», 28-30.11.2024 р. м. Осака, Японія

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE AND TECHNOLOGY:
CHALLENGES, PROSPECTS
AND INNOVATIONS**

**PROCEEDINGS OF IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
NOVEMBER 28-30, 2024**

**OSAKA
2024**

Продовження додатку Г

112.	<i>Сопко Ю. І.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	631
113.	<i>Шаповаленко Н. М.</i> ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В МОВНОМУ ПИТАННІ	636
PHILOSOPHICAL SCIENCES		
114.	<i>Зленко Н. М.</i> СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ	640
ECONOMIC SCIENCES		
115.	<i>Bezler O., Zhubanazarov S.</i> PUBLIC ADMINISTRATION OF CITIES IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION	645
116.	<i>Heiko O.</i> MODERN CHALLENGES AND ISSUES IN THE DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL IN UKRAINE	655
117.	<i>Matinyan Alvard Garegin</i> THE NEED TO IMPROVE WATER RESOURCES MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF ENSURING ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY	661
118.	<i>Бабенко Л. В., Авраменко Т. О.</i> ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	668
119.	<i>Біла І. В., Іщук Ю. А.</i> ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ	674
120.	<i>Бразько О. В., Руденко А. В.</i> МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ У ВИРІШЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ	680
121.	<i>Глуценко А. В.</i> СТРАТЕГІЧНІ ВИКЛИКИ ТА КОМПЛЕКСНІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗЕЛеноЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	687
122.	<i>Гордєєва А. С.</i> ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ	693
123.	<i>Гродзь Н. М.</i> ДИНАМІКА ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ	696

УДК 330

**ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ
СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

Бабенко Людмила Володимирівна,

к.е.н., доцент

Авраменко Тетяна Олегівна,

Студент

Університету митної справи та фінансів

м. Дніпро, Україна

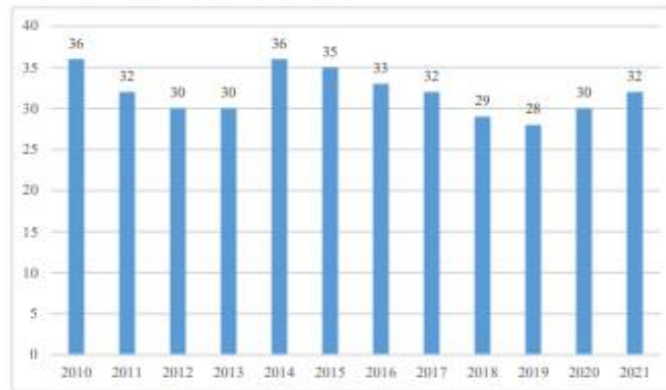
Анотація: В наш час глобалізація в світі спричиняє складні економічні та фінансові процеси. Поширення тіньової економіки одночасно з обмеженістю ресурсів та макроекономічною розбалансованістю у світі визнані Всесвітнім економічним форумом у Давосі в 2020 р. головними глобальними ризиками майбутнього. Відкритість кордонів полегшують переміщення фінансових ресурсів, і це сприяє існуванню тіньового компоненту в цих потоках. Так частка тіньової економіки присутня в кожній країні незалежно від рівня розвитку її національної економіки. В одних державах вона становить 5-12% від ВВП і має незначний вплив, тоді як в інших вона перевищує 30% ВВП, що негативно позначається на всіх соціально-економічних процесах. На жаль, Україна належить до другої категорії країн. За попередніми розрахунками Мінекономіки рівень тіньової економіки у 2021 році становив 32% від обсягу офіційного ВВП, що на 2 в.п. більше за показник 2020 року [2, с. 2].

Ключові слова: податкова система, державний бюджет, тіньова економіка, бюджетні надходження, податкові стимули, оподаткування.

За останнє десятиріччя вищим рівень тіньової економіки був лише протягом 2014-2016 років. За даними міжнародних експертів, Україна належить до країн із найбільшим обсягом тіньових соціально-економічних процесів. Такий масштаб тіньового сектору створює серйозні перешкоди для реалізації

Продовження додатку Г

ефективної економічної політики, соціальних програм та інтеграції в міжнародні співтовариства. На рис. 1 наведено інтегральні показники рівня тіньової економіки в Україні за роками.

Рис. 1. Рівень тіньової економіки (у % від обсягу офіційного ВВП)

Джерело: складено за даними [2]

Наявність тіньової економіки має дуже негативні наслідки з фіскальної точки зору, оскільки доходи підприємств тіньового сектору не фіксуються на державному рівні і, відповідно, не оподатковуються.

Особливостями тіньової економіки в Україні є зв'язок тіньових структур з державними органами управління, створення «привілейованих» умов для окремих суб'єктів, використання державного майна та службових повноважень для отримання нелегальних (тіньових) доходів посадовцями, здійснення в складі великих державних підприємств тіньових операцій (напівофіційно). Ситуацію ускладнює недосконале законодавство, що дозволяє здійснювати такі операції, а також сприйняття суспільством тіньової економіки та корупції як звичної норми.

Загалом набір інструментів уникнення податків в Україні не дуже відрізняється від інших країн. До стандартного набору входять:

- контрабанда (маніпуляції з митною вартістю товарів, перерваний

Продовження додатку Г

транзит, пряма контрабанда);

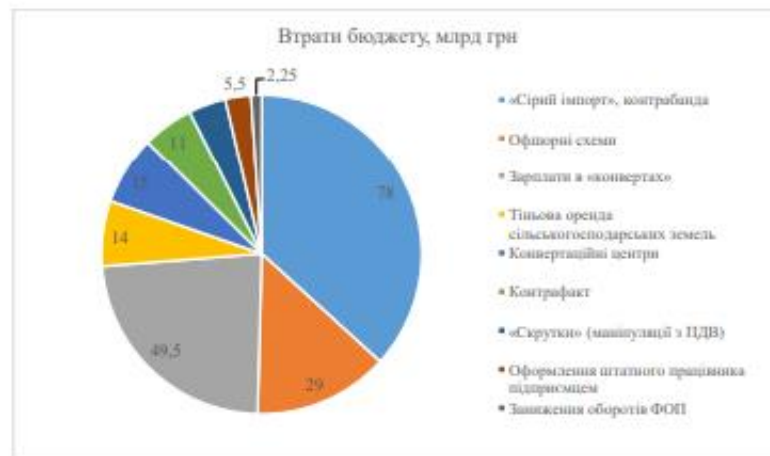
- розкрадання податку на додану вартість (незаконне відшкодування з бюджету під час експорту, фіктивне підприємництво, зокрема «карусельні» схеми);
- переміщення прибутку до «податкових гаваней» («офшорів»).

Головними наслідками такого ухилення є скорочення бюджетних надходжень на всіх рівнях, що в свою чергу негативно впливає на всю національну економіку, ускладнення виконання державою своїх фінансових зобов'язань перед суспільством, скорочення інвестиційних ресурсів, розповсюдження недовіри до влади.

Тінізація економіки є природною реакцією на фактичний податковий тиск. Однак високий рівень тіньового сектору заважає зменшити податкові навантаження та створює нерівні умови для конкуренції. На відміну від багатьох інших країн, великі податкові втрати в Україні припадають не на малий бізнес або незареєстровані підприємства. Основними об'єктами схем усунення від податків є великі та надвеликі підприємства, які переважають у структурі національної економіки і завдяки своїм неформальним зв'язкам мають великі можливості для ухилення від податків.

За даними Інституту соціально-економічної трансформації та Центру соціально-економічних досліджень CASE-Україна на початку 2019 року був наведений перелік можливих способів ухилення від оподаткування. На основі цих даних сформуємо графік для наочного відображення впливу різних способів ухилення від сплати податків на бюджет нашої держави.

Бачимо, що найбільші втрати державного бюджету пов'язані зі схемами на митниці, виплатою зарплати «у конвертах» та виведенням прибутків до офшорів. Загальний обсяг тіньових схем оцінюється в 550–1 050 млрд грн, через що бюджет недоотримав близько 150–275 млрд грн [4, с. 71].

Рис. 2. Порівняльна схема наймасштабніших «схем» ухилення від податків млрд. грн.

Джерело: складено за даними [1]

Ці та інші причини тіньової економіки викликають ряд негативних наслідків для податкової безпеки держави й загрожують її економічному розвитку та стійкості, а саме:

1. Втрата податкових надходжень до бюджету і, як результат, ускладнення виконання фінансових зобов'язань держави.
2. Недієвість управлінських рішень внаслідок відсутності повної та об'єктивної офіційної інформації про розвиток економічних процесів в Україні.
3. Скорочення рівня інвестиційної активності, що в свою чергу значно зменшує процеси фінансового та інноваційного оздоровлення виробництва.

Приховування доходів від оподаткування як наслідок дії тіньової економіки посилює диференціацію доходів між усіма верствами населення. У результаті нездорової конкуренції обсяги виробленої продукції та послуг у галузях легальної економіки зменшуються, що також викликає падіння офіційних доходів суб'єктів господарювання і, як наслідок, зниження податкових надходжень. Отже, тіньова економіка негативно впливає на

формування доходних і витратних статей місцевих та державного бюджетів

Також тінізація економіки створює проблеми не лише в економічній сфері, але й негативно позначається на соціальному розвитку суспільства. Значний відсоток тіньової зайнятості призводить до значного зменшення надходжень до Пенсійного фонду, що ускладнює реалізацію повноцінного соціального захисту для вразливих груп населення через виплату пенсій та інших соціальних виплат. А детінізація економіки зможе забезпечити громадянам право на соціальний захист у вигляді соціальних гарантій на випадок безробіття, тимчасової непрацездатності, нещасних випадків чи професійних захворювань під час офіційної праці, пенсійне забезпечення тощо.

Підсумовуючи вищевикладене, можна сказати, що тіньова економіка істотно впливає на ефективність податкової системи України, створюючи перешкоди для стабільного фінансування державних програм та соціального захисту населення. Основними заходами для зменшення масштабів тіньової економіки повинні стати виважені та рішучі дії органів державної влади, спрямовані на детінізацію економіки, активізацію розвитку фінансового ринку, зокрема, вдосконалення банківської системи. Важливим є також забезпечення легалізації зайнятості, зниження рівня монополізації економіки, посилення правового захисту майнових прав та населення суб'єктів.

Необхідно впроваджувати податкові стимули для бізнесу, підвищувати рівень бюджетної та податкової дисципліни, а також забезпечувати фінансово-економічну та податкову безпеку держави. Лише комплексний підхід до вирішення цих проблем зменшує вплив тіньової економіки на податкову систему, що, у свою чергу, сприятиме стабільному розвитку країни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Н.М. Давиденко, О.В. Жовніренко, І.О. Оліфер. Вплив тіньової економіки на податкову систему України. *Підприємство та інновації*. 2020. Вип. 13. 95 с.
2. Міністерство економіки. Загальні тенденції тіньової економіки (2021). *Аналітична записка*. 2022 р. 2 с.

Продовження додатку Г

3. О. А. Ліснічук, Ю. В. Кісіль., Аналіз втрат податкового потенціалу від тіньової економіки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Вип. 33, ч.1. С. 93-96.

4. Лісовий А. В., Проскура К. П. С. В. Кирпа, А. М. Савченко, М. О. Скорик та ін.; за заг. ред. А. В. Лісового. Організаційно-економічний механізм протидії тіньовій економіці та корупції. Державний податковий університет. Ірпінь, 2024. 71 с.

5. Сорока Михайло Васильович. Фіскальні наслідки тіньової економіки. Тернопіль, 2021. 21 с.

6. Володимир Дубровський, В'ячеслав Черкашин, Олег Гетман. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні. *Центр соціально-економічних досліджень CASE Україна Інститут соціально-економічної трансформації*. Київ, 2021. 51 с.

7. Ю.А. Романовська, Л.В. Страпачук. Вплив тінізації економіки на соціально-економічний розвиток України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 65 с.

**ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ
ДО ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**
За спеціальністю «Облік і оподаткування»

на тему:

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗА
ПОДАТКАМИ ПІДПРИЄМСТВА»**

(за матеріалами Товариства з обмеженою відповідальністю «АКТІС ГРУП» м.
Дніпро)

Дипломник: Авраменко Т.О.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Бабенко Л.В.

МЕТОЮ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації обліку, аналізу та контролю розрахунків за податками на підприємстві, а також розробити рекомендації для вдосконалення даних процесів для забезпечення ефективності управління податковими зобов'язаннями з дотриманням їхньої відповідності сучасним вимогам податкового законодавства України та підвищення.

Для досягнення поставленої мети вирішували наступні завдання: узагальнити теоретичні аспекти податкового обліку, його сутності, значення та ролі у діяльності підприємств; провести дослідження основних методів аналізу та контролю податкових зобов'язань; проаналізувати практичні аспекти організації обліку та контролю за сплатами податків; дослідити синтетичний та аналітичний облік розрахунків з бюджетом за податками; проаналізувати актуальні проблеми та напрями удосконалення бухгалтерського обліку податкових зобов'язань.

ОБ'ЄКТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ є процеси формування податково-облікової інформації та їх зв'язок з фінансово-господарською діяльністю підприємства, порядок організації обліку, аналіз та контроль розрахунків за податками.

ПРЕДМЕТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ є сукупність теоретичних, методологічних та практичних засад обліку, аналізу та контролю розрахунків з бюджетом за податками.

Продовження додатку Д

Лист 2

Таблиця Д.1

ХАРАКТЕРИСТИКА ОBOB'ЯЗKОВИХ ПЛАТЕЖІВ

Платіж	Визначення	Приклад
Збір	це обов'язковий платіж, який сплачується за вчинення державними органами певних дій або надання послуг на користь платника	- збір за реєстрація транспортного засобу - за скиди стічних вод у водні об'єкти - за дозвіл на будівництво чи реконструкцію об'єктів нерухомості
Відрахування, внесок	обов'язкові платежі з юридичних і фізичних осіб, яким притаманні ознаки цільового призначення та здійснюються на користь спеціальних фондів	- внески до Пенсійного фонду - внески до благодійних фондів чи громадських організацій
Мито	особливий вид збору, який застосовується у сфері зовнішньоекономічної діяльності та сплачується за ввезення або вивезення товарів через державний кордон, а також за здійснення інших митних процедур	- мито на імпорт автомобілів - мито на експорт деревини чи продукції з неї
Плата	форма обов'язкового платежу, що сплачується за користування природними чи іншими державними ресурсами	- плата за користування водними ресурсами - плата за споживання електроенергії, газу, води - плата за оренду державного чи комунального майна.

Відповідно до ПКУ при встановленні податку обов'язково визначаються такі елементи:

- платники податку;
- об'єкт оподаткування;
- база оподаткування;
- ставка податку;
- порядок обчислення податку;
- податковий період;
- строк та порядок сплати податку;
- строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

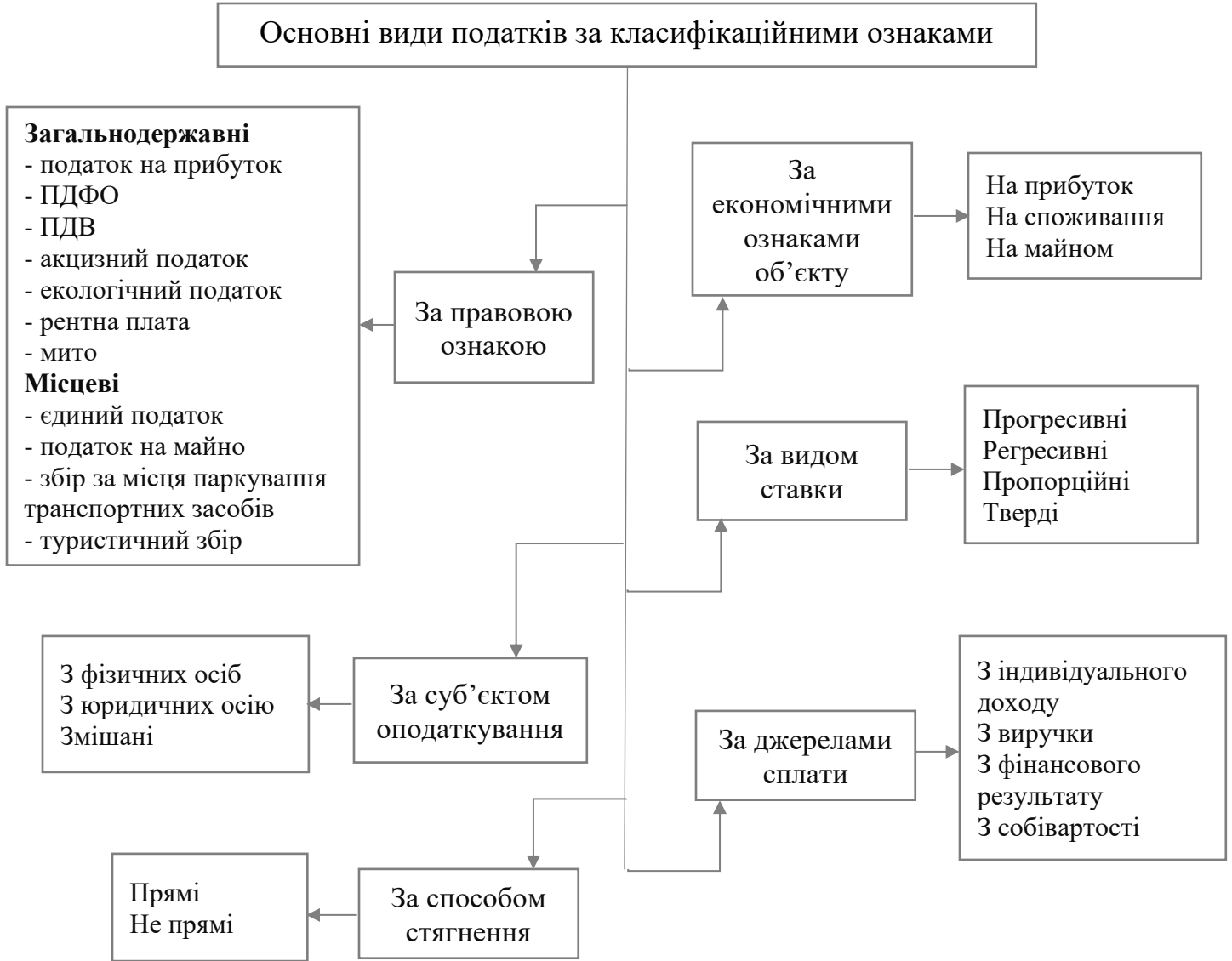

Рис.Д.1. Класифікація податків за основними ознаками

Продовження додатку Д

Лист 4

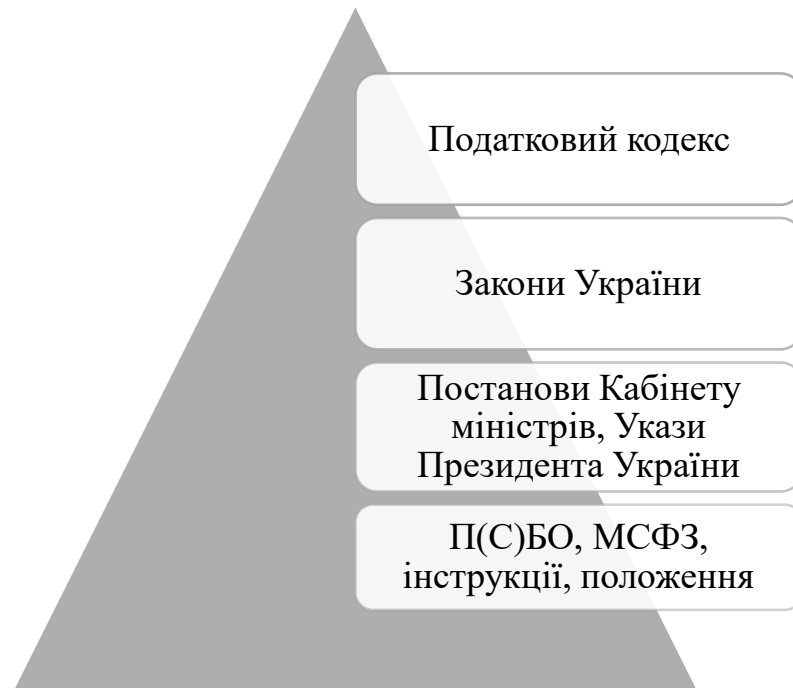

Рис. Д.2. Ієрархія рівнів нормативно-правового регулювання обліку розрахунків за податками

Таблиця Д.2

**ОСНОВНІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ
ТОВ «АКТІС ГРУП» ЗА 2021-2023 РР.**

Показники	Роки			Відхилення (2023 рік до 2021 року)	
	2021	2022	2023	+,-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	48097,5	9329,3	23 825,8	-24271,7	-50,5
Інші операційні доходи	24 118,2	1 413,8	5 961,0	-18 157,20	-75,3
Інші доходи	1 990,6	14,1	8,1	-1 982,50	-99,6
Разом доходи	74 206,3	10 757,2	29 794,9	-44411,40	-59,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	43 634,5	5 957,7	19 458,1	-24 176,40	-55,4

Продовження додатку Д

Лист 5

Продовження табл.Д.2

інші операційні витрати, тис. грн.	12 091,5	4 475,8	9 301,7	-2 789,80	-23,1
Інші витрати	17 181,2	168,3	182,6	-16 998,60	-98,9
Разом витрати	72 907,2	10 601,8	28 942,4	-43 964,80	-60,3
Фінансовий результат до оподаткування	1 299,1	155,4	852,5	-446,60	-34,4
Податок на прибуток	238,2	54,6	153,5	-84,70	-35,6
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	1060,9	100,8	699,0	-361,9	-34,1
Активи, тис. грн.	37045,1	36458,1	38498,3	1453,2	3,9
Зобов'язання поточні, тис. грн	26 389,9	25695,4	28306,3	1916,4	7,3
Середньооблікова чисельність працівників (штатних), осіб	42	37	36	-6,0	-14,3
Продуктивність праці, тис. грн./ос.	1145,2	252,1	661,8	-483,4	-42,2
Власний капітал, тис. грн.	9 332,9	9433,7	10132,8	799,9	8,6
Основні засоби (первісна вартість), тис. грн.	37 563,3	37492,2	35 904,6	-1658,7	-4,4
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	8 488,6	7452,5	4214,7	-4273,9	-50,3
Нарахований знос основних засобів, тис. грн.	29074,7	30039,7	31689,9	-2 615,2	9,0
Поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги, тис. грн.	5 779,3	7 437,0	8 643,5	2864,2	49,6
Гроші, тис. грн.	54,4	61,2	1 250,6	1196,2	2 198,9
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	1 581,6	2 144,5	7 912,9	6331,3	400,3
Заборгованість за розрахунками з бюджетом	1 112,5	58,1	270,4	-842,1	-75,7
Вартість оборотних активів на кінець року, тис. грн.	12443,1	12893,7	18171,7	5728,6	46,0

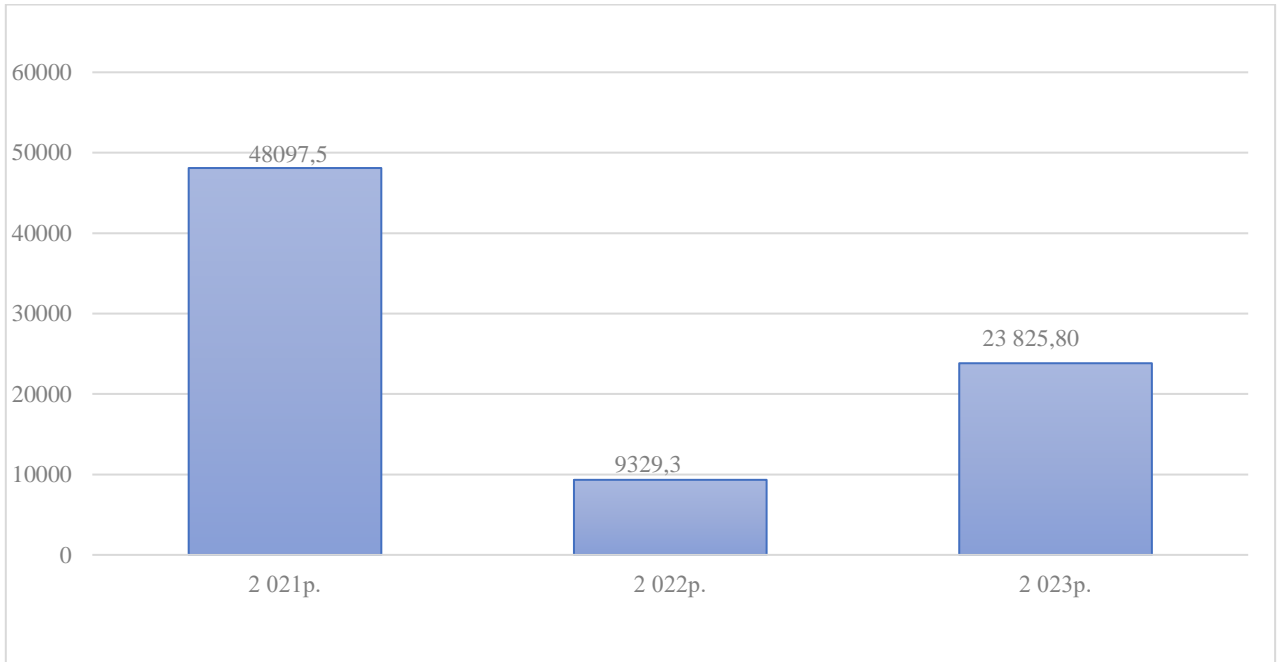

Рис. Д.3. Графічне зображення динаміки виручки ТОВ «Актіс Груп» за товари (роботи, послуги) за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

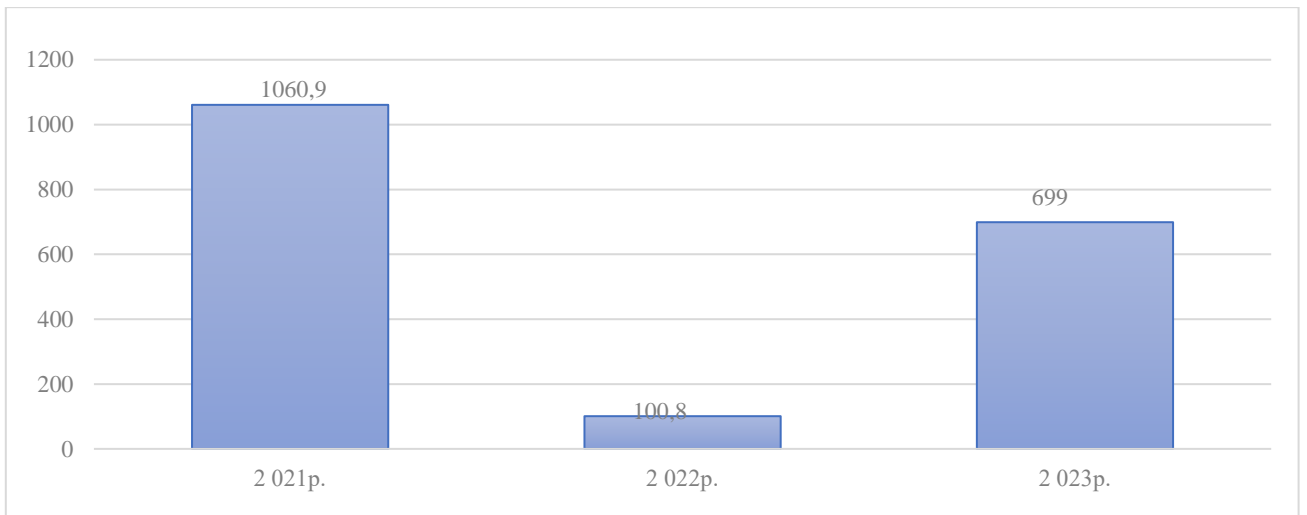

Рис. Д.4. Графічне зображення динаміки чистого прибутку ТОВ «Актіс Груп» за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

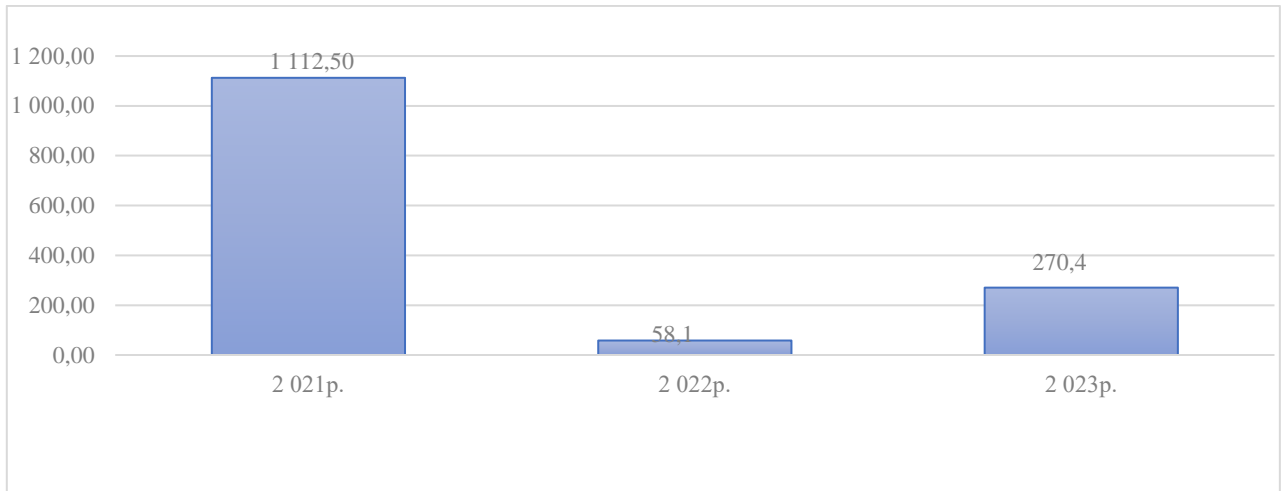

Рис. Д.5. Графічне зображення динаміки заборгованості за розрахунками з бюджетом за податками і платежами ТОВ «Актіс Груп» за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Таблиця Д. 3

ЗМІНА СТРАХОВОГО ВНЕСКУ ЄСВ У 2021-2023 РОКАХ

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Розмір мінімальної заробітної плати	6000	6500	6700
Максимальна величина бази нарахування	$(6000 \times 15) = 90\ 000$ грн	$(6500 \times 15) = 97\ 500$ грн	$(6700 \times 15) = 100\ 500$ грн
Мінімальний платіж ЄСВ	1320	1430	1474
Максимальний платіж ЄСВ	19800	21450	22110

Продовження додатку Д

Лист 8

Таблиця Д.4

**ТИПОВА КОРЕСПОНДЕНЦІЯ РАХУНКІВ ЗА РОЗРАХУНКАМИ ЗА
ПОДАТКАМИ ІЗ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ**

№	Зміст операції	Дебет	Кредит
1	Утримання із зарплати працівника суми ПДФО	661	641
2	Утримання із зарплати працівника суми військового збору	661	642
3	Нараховано на виплати працівників бухгалтерії ЄСВ	92	651
4	Перераховано в бюджет податкові платежі	64, 651	311

Таблиця Д.5

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК

Податок	Податок на прибуток
Порядок податкового обліку	Визначається шляхом коригування бухгалтерського фінансового результату на податкові різниці згідно ПКУ.
Звітність з податку (форма, строки подання)	Декларація з податку на прибуток, щоквартально (для великих платників) або раз на рік (для інших). Строк – протягом 40 днів після закінчення звітного періоду.

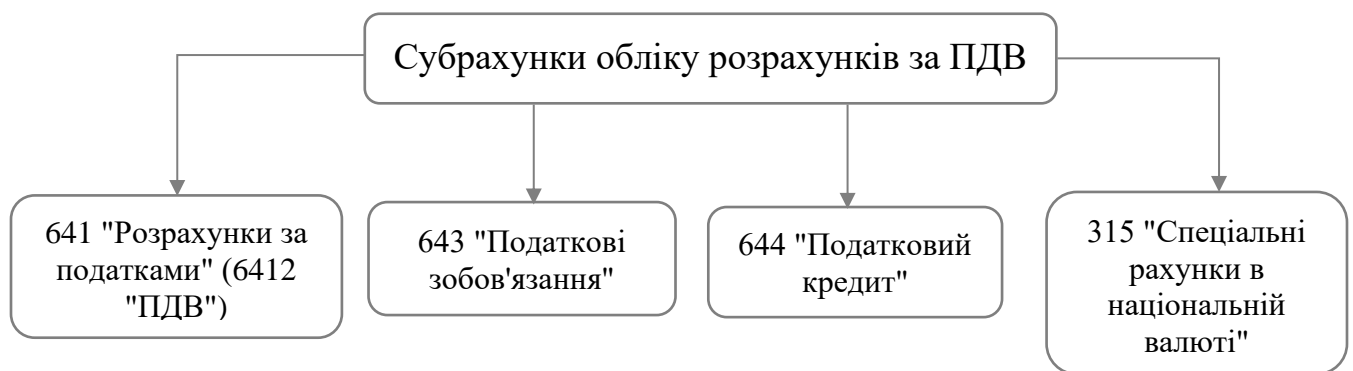

Рис.Д.6. Субрахунки обліку розрахунків за ПДВ

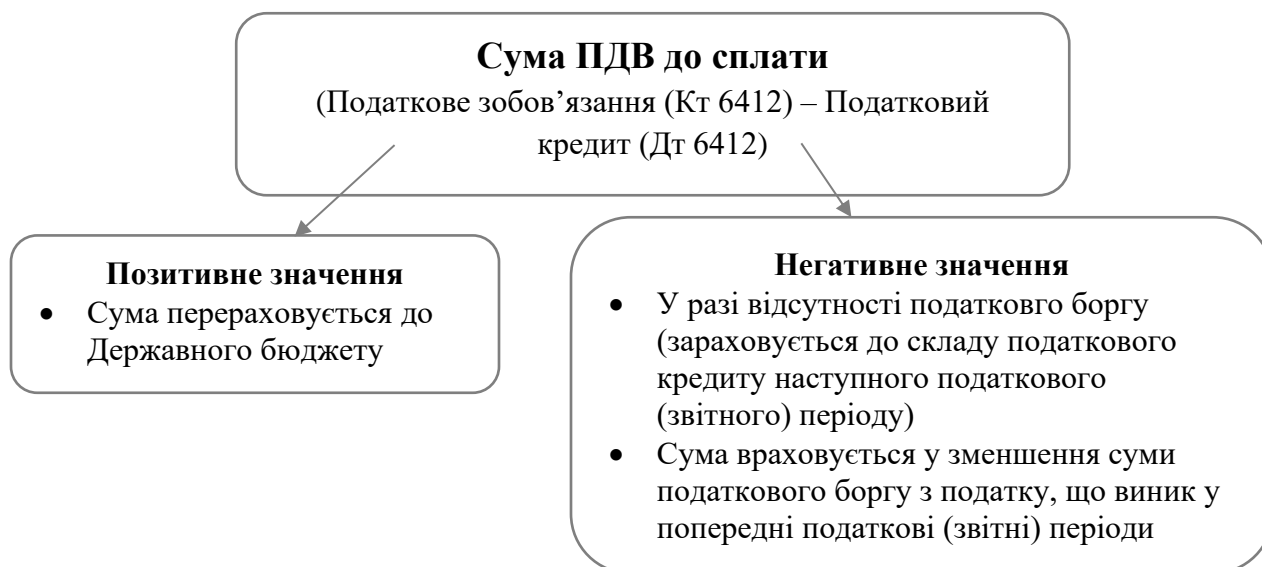

Рис. Д.7. Порядок розрахунку суми податку на додану вартість до бюджету

Таблиця Д.6

ОБЛІК ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ З ПДВ

№	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Дт	Кт	
1. Перша подія — попереднє надання послуг				
1	Отримано від замовника передоплату за надання послуги	311	681	36 000
2	Визначене податкове зобов'язання з ПДВ	643	641/2	6000
3	Визначений дохід від надання послуги	361	703	30 000
4	Закриття суми податкового зобов'язання з ПДВ, яка сплачена по передоплаті	703	643	6000
5	Взаємозалік заборгованостей	681	361	36 000
6	Списано на фінансовий результат дохід від надання послуги	703	791	30 000
2. Перша подія — отримання попередньої оплати				
1	Надано послуги замовнику	361	703	36 000
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	703	641/2	6000
3	Отримано оплату за надані послуги	311	361	36 000
4	Списано на фінансовий результат дохід від надання послуги	703	791	30 000

Продовження додатку Д

Лист 10

Таблиця Д.7

ОБЛІК ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ З ПДВ

№	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Дт	Кт	
1. Перша подія — придбання товарів/запасів				
1	Отримано ПММ (паливно-мастильні матеріали) від постачальника	203	631	18 000
2	Нарахований податковий кредит з ПДВ	641/2	631	3000
3	Здійснено оплату за отримані ПММ	631	311	21 000
2. Перша подія — здійснення передоплати постачальнику				
1	Здійснено оплату постачальнику за ПММ	371	311	21 000
2	Нарахований податковий кредит з ПДВ	641/2	644	3000
3	Оприбутковано ПММ від постачальника	203	631	18 000
4	Закриття суми податкового кредиту з ПДВ, яка сплачена по передоплаті	644	631	3000
5	Здійснено взаємозалік заборгованості	631	371	21 000

Таблиця Д.8

ОПЕРАЦІЯ ПЕРЕРАХУВАННЯ СУМИ ПДВ ДО БЮДЖЕТУ

№	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Дт	Кт	
1	Проведено перерахування суми ПДВ до бюджету зі зменшенням суми податкового зобов'язання	641/2	315	3000

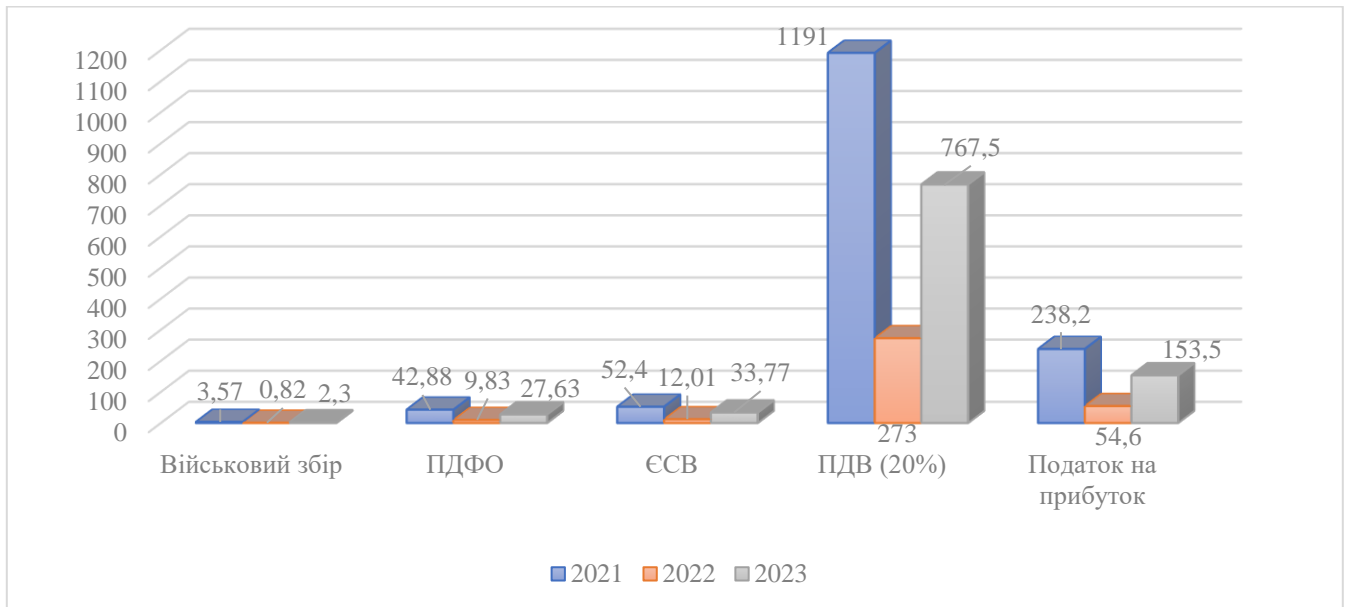

Рис.Д.8. Графічне зображення динаміки розрахунків ТОВ «Актіс Груп» з бюджетом за податками за 2021-2023 рр., тис. грн.

Рис. Д.9. Основні завдання податкового контролю

**ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ
(КОНТРОЛЮ) У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Принципи здійснення	Характеристика
Законність	Контрольні заходи здійснюються виключно в межах та у спосіб, передбачений законодавством, що гарантує захист прав платників податків, не створюючи необґрунтованих перешкод для їхньої діяльності.
Прозорість і відкритість	Інформація про порядок здійснення податкового контролю, критерії ризику та результати перевірок має бути доступною для суб'єктів господарювання.
Об'єктивність	Передбачає неупередженість дій податкових інспекторів у процесі здійснення контрольно-перевірочних заходів.
Системність та всебічність	Передбачає охоплення податковим контролем усіх аспектів діяльності об'єкта контролю задля недопущення податкових правопорушень, а при їх виявленні – прийняття законних управлінських рішень.
Недопущення дублювання перевірок	Органи контролю не мають права здійснювати перевірки одного й того самого питання кількома структурами одночасно, якщо це не передбачено законодавством.
Пропорційність втручання	Інтенсивність контрольних заходів має відповідати рівню ризику діяльності суб'єкта господарювання для інтересів держави.
Економічність	Контрольні заходи повинні бути оптимальними за витратами часу, ресурсів та фінансів, як для держави, так і для суб'єктів господарювання.
Відповідальність посадових осіб	Працівники контролюючих органів несуть відповідальність за перевищення своїх повноважень чи нанесення шкоди платникам податків.
Результативність	Аналіз результатів перевірок та оперативне прийняття рішень щодо виявлених недоліків як у роботі суб'єкта господарювання, так і контролюючого органу.

Рис. Д.10. Види податкових перевірок в Україні

Таблиця Д.10

**ОБМЕЖЕННЯ У ЗДІЙСНЕННІ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК В УКРАЇНІ
НА ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ**

Вид перевірок	Наявність/відсутність обмежень
Документальна планова перевірка	Не розпочинались, а розпочаті перевірки зупинені
Документальні позапланова перевірка	Проводились (за наявності безпечного доступу), якщо було «розпочато процедуру реорганізації юридичної особи, припинення юридичної особи або фізичної особи - підприємця, закриття постійного представництва чи відокремленого підрозділу юридичної особи, у т. ч. іноземної компанії, підприємства, порушено провадження у справі про визнання банкрутом платника податків або подано заяву про зняття з обліку платника податків»
Камеральні перевірки	Проводились
Фактичні перевірки	Проводились

Продовження додатку Д

Лист 13

Таблиця Д.11

ГРАФІК ДОКУМЕНТООБИГУ З РОЗРАХУНКАМИ ЗА ПОДАТКАМИ ТА ПЛАТЕЖАМИ (ВИТЯГ)

Найменування документа	Відповідальний за складання	Терміни виконання	Терміни представлення	Призначення документа
Податкова накладна	Бухгалтерія, фінансовий відділ	Після здійснення операцій	Протягом 5 робочих днів після операції	Оформлення податкових зобов'язань
Касовий чек (ПКО)	Касир, бухгалтерія	Після здійснення операції	Протягом 1 робочого дня після операції	Підтвердження факту готівкових розрахунків
Митна декларація	Відділ логістики, митний брокер	За необхідності (при імпорті/експорті)	Протягом 3 робочих днів після подачі декларації	Оформлення митних платежів при ввезенні/вивезенні товарів
Накладна	Відділ постачання, логістики (збуту)	Після відвантаження товарів	Протягом 3 робочих днів після відвантаження	Оформлення підтвердження про передачу товарів покупцю
Товарно-транспортна накладна	Відділ постачання, логістики (збуту)	Після відправлення товарів	Протягом 3 робочих днів після перевезення	Документ, що підтверджує передачу товару
Акт приймання-здачі виконаних робіт	Відділ закупівель, бухгалтерія	Після виконання робіт/послуг	Протягом 3 робочих днів після виконання	Підтвердження факту виконання робіт або надання послуг
Платіжна інструкція (на сплату податків)	Бухгалтерія, фінансовий відділ	За потребою (після нарахування)	Не пізніше терміну сплати податку	Сплата податків відповідно до нарахованих зобов'язань
Виписка банку (про здійснені платежів за податками і платежами)	Бухгалтерія, фінансовий відділ	Після здійснення платежу	Протягом 3 робочих днів	Підтвердження факту сплати податків та зборів
Акт про нарахування штрафних санкцій	Бухгалтерія, юрист	У разі необхідності	Не пізніше 5 робочих днів після нарахування	Визначення штрафів та пені за несвоєчасну сплату податків

